KATALOG WYDAWNICTWA INSTYTUTU ZACHODNIEGO

Poznań 2013

Polecamy Państwu publikacje Wydawnictwa Instytutu Zachodniego!

Istniejące od 1945 r. Wydawnictwo Instytutu Zachodniego publikuje rozprawy naukowe dotyczące historii i współczesności Niemiec, jak również szeroko pojętych stosunków polsko-niemieckich, widzianych na tle procesów integracyjnych Europy. Pozostaje czołowym polskim wydawnictwem w zakresie studiów niemcoznawczych. Wydawnictwo publikuje teksty zarówno pracowników instytutu, jak również autorów zewnętrznych.

W ofercie Wydawnictwa znajdują się monografie naukowe, eksperckie IZ Policy Papers i Zeszyty Instytutu Zachodniego, a także czasopismo „Przegląd Zachodni".

Podane w katalogu ceny są cenami detalicznymi brutto.

Pozycje wydane przez Wydawnictwo Instytutu Zachodniego można zakupić bezpośrednio pod adresem www.ksiegarnia.iz.poznan.pl.

W sprawie zamówień hurtowych prosimy o kontakt z panią Małgorzatą Olszewską – tel. (061) 852 76 91 w. 215, fax (061) 852 49 05, e-mail: olszewska@iz.poznan.pl.

Spis treści

I. MONOGRAFIE NAUKOWE 3
II. POLICY PAPERS I ZESZYTY INSTYTUTU ZACHODNIEGO 29
IZ POLICY PAPERS 29
ZESZYTY INSTYTUTU ZACHODNIEGO 29
III. PRZEGLĄD ZACHODNI 30
IV. TANIA KSIĄŻKA 31
PUBLIKACJE KSIĄŻKOWE 31
ZESZYTY INSTYTUTU ZACHODNIEGO 31
PRZEGLĄD ZACHODNI 31

I. MONOGRAFIE NAUKOWE

NIEMIECKA POLITYKA WOBEC POLSKI (1990-2010)

Bogdan Koszel, Krzysztof Malinowski, Zbigniew Mazur
ISBN:978-83-61736-33-2
Okładka miękka
Liczba stron: 344
Cena: 25 zł
Data wydania 2012

Książka, będąca IV tomem serii wydawniczej Instytutu Zachodniego związanej z 20-leciem zjednoczenia Niemiec, jest próbą analizy tych kwestii w relacjach polsko-niemieckich, które wzbudzały najwięcej kontrowersji, o tyle bardziej interesującą, że w przyjętej przez autorów perspektywie badawczej znalazła się polityka Republiki Federalnej Niemiec wobec Polski. Wzrost znaczenia RFN na arenie międzynarodowej po zjednoczeniu i związany z tym charakter działania w odniesieniu do integracji europejskiej, jak i budowy systemu bezpieczeństwa dla całej Europy musiał bowiem wpłynąć także na kształt polsko-niemieckiego sąsiedztwa i współżycia.

Praca składa się z trzech części poruszających różne aspekty relacji na linii Bonn/Berlin-Warszawa, tworzących jednak komplementarny obraz polityki Niemiec wobec Polski w latach 1990-2010.

Na podstawie nowych, nieznanych dotąd materiałów przedstawiony został przełomowy dla Niemiec okres jednoczenia, stosunek Polski do perspektywy połączenia się obu państw niemieckich i problemy związane z przygotowaniem traktatu granicznego, a także trudne negocjacje nad układem o dobrym sąsiedztwie i przyjaznej współpracy. Obszernie omówiono również proces zbliżania Polski do struktur UE, a zwłaszcza zabiegi mające na celu jego zdynamizowanie z poparciem Niemiec. Dużo miejsca poświęcono też współpracy polsko-niemieckiej w Unii Europejskiej po 2004 r., niewolnej od zakłóceń, szczególnie w latach 2005-2007. Na tle poszukiwania przez państwa europejskie nowej strategii bezpieczeństwa europejskiego i transatlantyckiego po upadku systemu komunistycznego zanalizowana została polityka Niemiec w tym zakresie – dążenie do objęcie systemem bezpieczeństwa państw Europy Środkowo-Wschodniej i będące jego konsekwencją wsparcie dla Polski w jej aspiracjach do członkostwa w NATO.

OD KŁAJPEDY DO OLSZTYNA. WSPÓŁCZEŚNI MIESZKAŃCY BYŁYCH PRUS WSCHODNICH: KRAJ KŁAJPEDZKI, OBWÓD KALININGRADZKI, WARMIA I MAZURY

Andrzej Sakson
Oprawa:twarda
ISBN:978-83-61736-15-8
Liczba stron:830
Cena: 45 zł
Data wydania 2012

Dzieje Prus Wschodnich należą do wyjątkowo burzliwych na kontynencie europejskim. Zatarła się pamięć o plemionach pruskich – pierwotnych mieszkańcach tych ziem. Przybycie na te tereny w XIII w. Zakonu Krzyżackiego zapoczątkowało siedemsetletni okres panowania i wpływów niemieckich obejmujących swym zasięgiem nie tylko obszary osadnictwa pruskiego, ale i sąsiedniej Litwy i Żmudzi, Rosji i Polski. Napływ osadników z różnych części Niemiec, a także ludności polskiej i litewskiej, poszukiwanie tutaj schronienia i nowej ojczyzny przez "innowierców" z różnych części Europy – Salzburczyków, Holendrów, Szkotów, Francuzów, Żydów i Rosjan złożyły się na wielonarodowościowy i wielokulturowy charakter tego regionu.

Koniec II wojny światowej oznaczał zagładę Prus Wschodnich jako samodzielnej prowincji i części Niemiec. Na obszarze tym dokonała się niespotykana w dziejach wymiana ludności w wyniku ewakuacji, ucieczek i późniejszego wysiedlenia dawnych mieszkańców. Jednocześnie przybywali tu, nie zawsze dobrowolnie, nowi osiedleńcy – Polacy, Rosjanie, Litwini, zmieniając całkowicie strukturę społeczną tych ziem.

Prezentowana praca jest próbą ukazania przemian społecznych, politycznych, gospodarczych i narodowościowych jakie zachodziły i zachodzą na tym obszarze po 1945 r. Wiele miejsca poświęcono także charakterystyce trzech regionalnych centrów miejskich: Kłajpedzie, Kaliningradowi i Olsztynowi. Podstawowe tworzywo do analiz dostarczyły terenowe badania socjologiczne prowadzone przez autora na Warmii i

Mazurach (od 1982 r.), w Obwodzie Kaliningradzkim i Kraju Kłajpedzkim (po 1994 r.).Liczne rozmowy, wywiady, obserwacje bezpośrednie i pośrednie oraz badania ilościowe uzupełnione zostały kwerendami archiwalnymi, analizą dokumentów urzędowych, wspomnień, literatury przedmiotu, prasy oraz stron internetowych.
Efektem dokonujących się w opisywanym okresie procesów jest ukształtowanie się nowej tożsamości współczesnych mieszkańców dawnych Prus Wschodnich i jej stosunku do przeszłości pruskiej, która stała się "rzeczywistością oswojoną".

SOLIDARNOŚĆ HUMANITARNA (KRYZYSY HUMANITARNE WYWOŁANE DZIAŁALNOŚCIĄ CZŁOWIEKA, CZ. II

(redakcja) Joanna Dobrowolska-Polak
ISBN: 978-83-61736-31-8
Okładka miękka
Liczba stron: 260
Cena: 25 zł
Data wydania 2012
Tom drugi z cyklu „Kryzysy humanitarne wywołane działalnością człowieka” (pierwszy Stabilizacja nieładu i destabilizacja ładu ukazał się w 2011 r.) poświęcony jest próbom stworzenia międzynarodowych mechanizmów reagowania na łamanie podstawowych norm prawa praw człowieka i humanitarnych zasad prowadzenia starć podczas konfliktów zbrojnych. Mechanizmy te obejmują dwa główne obszary międzynarodowych działań: operacje pokojowe i interwencje humanitarne. We współczesnych konfliktach zbrojnych powszechne są brutalne ataki na życie, zdrowie, godność i dobrostan cywilów. Atakowane są grupy osób, które znajdują się w strefach wolnych od działań zbrojnych lub przemieszczają się w kolumnach uchodźców. Codziennością są ataki prowadzone bez rozróżniania celów cywilnych i wojskowych. Z powodu brutalności i okrucieństwa stron rejony konfliktów są arenami działań „szokujących sumienie ludzkości”. Tradycyjne metody regulowania konfliktów zbrojnych, charakterystyczne dla czasu zimnej wojny i początku lat 90. XX w., okazały się niewystarczające wobec wyzwań, które zrodziły się wraz z intensyfikacją i rozprzestrzenieniem nieustrukturalizowanych konfliktów, głównie o etnicznym i narodowym charakterze oraz wzrostem liczby masowych ataków na cywilów. Odwołanie się do sposobów reagowania niedostosowanych do wymogów sytuacji obnażyło bezsilność państw i organizacji międzynarodowych na Bałkanach, w Rejonie Wielkich Jezior afrykańskich i w Rogu Afryki. Powolna i długotrwała reforma operacji pokojowych doprowadziła do istotnej zmiany filozofii obecności ONZ – i poprzez nią całej społeczności międzynarodowej – w rejonach konfliktów zbrojnych i na obszarach postkonfliktowych. Fundamentalnymi założeniami nowego systemu stały się: spójny multilateralizm oraz kompleksowość oddziaływania. System interwencji humanitarnych został zrewolucjonizowany w 2001 r., wraz z opublikowaniem raportu Międzynarodowej Komisji ds. Interwencji i Suwerenności Państw (ICISS), która zaproponowała przyjęcie koncepcji „odpowiedzialności za ochronę” - Responsibility to Protect (R2P) zakładającej istnienie, spoczywającego na członkach społeczności międzynarodowej, obowiązku reagowania na masowe naruszenia praw człowieka. W 2005 r. Zgromadzenie Ogólne inkorporowało koncepcję R2P do systemu reguł ONZ. Autorzy artykułów zamieszczonych w książce zarysowują skalę ataków na ludność cywilną i przedstawiają ich konsekwencje. Prezentują uogólnione studia i oceniają przypadki naruszeń prawa praw człowieka i prawa humanitarnego w konkretnych konfliktach zbrojnych i kryzysach humanitarnych wywołanych przez człowieka. Publikowana praca traktuje także o wybranych aspektach reformy międzynarodowych akcji na rzecz pokoju i bezpieczeństwa: modyfikacji operacji pokojowych oraz implementacji koncepcji interwencji humanitarnej.

LUDZIE W CIENIU WOJNY. LUDNOŚĆ CYWILNA PODCZAS WSPÓŁCZESNYCH KONFLIKTÓW ZBROJNYCH

Joanna Dobrowolska-Polak
ISBN: 978-83-61736-26-4
Okładka miękka
Liczba stron: 224
Cena: 25 zł
Data wydania 2011

Współczesny świat nieustannie wstrząsany jest wojnami i konfliktami zbrojnymi. Ich ofiarami są w 90% cywile nie biorący bezpośredniego udziału w walkach. Podejmowane przez społeczność międzynarodową próby humanizacji działań wojennych poprzez zmiany w prawie i polityce, które mają ograniczyć przemoc, nieszczęścia i naruszenia praw człowieka, a także sytuacja ludności cywilnej podczas współczesnych konfliktów zbrojnych są przedmiotem badań Autorki. Opisuje ona normy prawa międzynarodowego dotyczące ludności cywilnej i analizuje minimalny poziom ochrony przysługujący ludziom niezależnie od charakteru i rodzaju konfliktu. Ocenia stopień implementacji norm prawa do praktyki konfliktów zbrojnych, identyfikuje rodzaje ataków na ludność cywilną, określa sytuację osób szczególnie wrażliwych oraz ukazuje losy ludzi w obliczu kumulacji aktów przemocy. Odwołując się do raportów sprawozdawców bezpośrednio wizytujących obszary działań zbrojnych przedstawia naturę, charakter i dotkliwość ataków na ludność cywilną; wypełnia w ten sposób istotną lukę w polskich publikacjach polemologicznych.

POLSKIE ZIEMIE ZACHODNIE. STUDIA SOCJOLOGICZNE

(redakcja) Andrzej Michalak, Andrzej Sakson, Żaneta Stasieniuk
ISBN: 978-83-61736-25-7
Okładka twarda
Liczba stron: 288
Cena: 30 zł
Data wydania 2011

Prezentowana praca stanowi refleksję socjologiczną na temat Ziem Zachodnich Polski będącą ukoronowaniem trzydziestolecia rozwoju socjologii jako dyscypliny akademickiej na Pomorzu Zachodnim i Śląsku. Odwołuje się ona do tradycji badań socjologicznych w tym zakresie ośrodka poznańskiego, w którym problematyka Ziem Zachodnich od sześćdziesięciu lat stanowi przedmiot eksploracji naukowej. Badanie zbiorowości społecznych obszarów, które po II wojnie światowej znalazły się w granicach państwa polskiego, było zorientowane początkowo głównie na kwestię tożsamości kulturowej i gospodarczej ludności napływowej, zasiedlającej Ziemie Zachodnie po wysiedleniu stąd ludności niemieckiej, jej stosunku do ludności autochtonicznej. Sporo miejsca poświęcono problemom przystosowania się osadników do nowych warunków życia, eksploatacji i adaptacji przedmiotów cywilizacji kultury niemieckiej. Wraz z upływem lat znaczenia nabierały zagadnienia związane z integracją tych obszarów z pozostałymi regonami Polski, tworzenie się tożsamości regionalnej. Przedmiotem badań stały się też relacje między Polakami a Niemcami, obraz Niemców i Niemiec w świadomości mieszkańców pogranicza polsko-niemieckiego. Transformacja ustrojowa i wejście Polski do struktur europejskich spowodowały na Ziemiach Zachodnich zmiany społeczne związane z procesami migracyjnymi, zacieraniem się granicy polsko-niemieckiej. Ludność zamieszkała na tych terenach wykazuje otwartość na współpracę i współdziałanie międzynarodowe. Potwierdzają to zmiany w systemie wartości, postawach i stereotypach społecznych mieszkańców i młodzieży tych regionów.

GOSPODARKA NIEMIECKA 20 LAT PO ZJEDNOCZENIU

(redakcja) Tomasz Budnikowski
ISBN: 978-83-61736-29-5
Okładka miękka
Liczba stron: 238
Cena: 30 zł
Data wydania 2011

Opracowanie podejmuje aktualny, bardzo istotny z punktu widzenia nauki i praktyki gospodarczej temat wyzwań, przed jakimi stanęła gospodarka Niemiec w pierwszych dwudziestu latach, które minęły od

zjednoczenia. Grono badaczy (J. Misala, M. Götz, I. Romiszewska, P. Kalka, T. Budnikowski i M. Żukowski) w sposób wszechstronny rozważa najważniejsze aspekty unifikacji dwóch państw niemieckich. Czytelnik dowiaduje się przede wszystkim, jak wielkie są jeszcze dysproporcje w poziomie rozwoju gospodarczego między wschodnimi i zachodnim krajami federacji. Szczegółowej analizie poddano także zmiany zachodzące w handlu zagranicznym, zagadnienie istotne, ze względu na rolę, jaką wymiana towarowa odgrywa we wzroście gospodarczym Niemiec. Tematem innego rozdziału jest kształtowanie się wydatków na badania i rozwój. Przeprowadzone porównanie nakładów ponoszonych na te cele w innych wysoko rozwiniętych krajach pokazuje, że Niemcy utrzymują stosunkowo wysoką pozycję tej dziedzinie.Znaczna część pracy poświęcona jest aspektowi społecznemu zjednoczenia, w tym przede wszystkim bezrobociu będącemu konsekwencją wprowadzenia zasad gospodarki rynkowej na terenie dawnej NRD. Szybko postępujący proces starzenia się niemieckiego społeczeństwa sprawia, że uzasadnione okazało się także podjęcie rozważań nad funkcjonowaniem zabezpieczeń społecznych. Wnioski z poszczególnych opracowań zostały sformułowane zarówno w warstwie teoretycznej, jak i w zakresie polityki gospodarczej. Książka może więc stanowić wielce użyteczną literaturę zarówno dla pracowników naukowych, studentów ekonomii jak i polityków oraz praktyków życia gospodarczego.

STABILIZACJA NIEŁADU I DESTABILIZACJA ŁADU (KRYZYSY HUMANITARNE WYWOŁANE DZIAŁALNOŚCIĄ CZŁOWIEKA, CZ. I

(redakcja) Joanna Dobrowolska-Polak
ISBN: 978-83-61736-30-1
Okładka miękka
Liczba stron: 262
Cena: 25 zł
Data wydania 2011

Kryzysy humanitarne wynikające z działania człowieka stanowią jedno z największych zagrożeń dla bezpieczeństwa na świecie. Są poważnym wyzwaniem dla narodowych, sojuszniczych i partnerskich polityk bezpieczeństwa. Społeczność międzynarodowa rozporządza instrumentami służącymi stabilizacji: Okładka miękka siła dyplomacji, sankcje międzynarodowe, operacje pokojowe, interwencje zbrojne i pomoc humanitarna składają się na wachlarz środków pozostających do dyspozycji mocarstw oraz międzynarodowych organizacji. Jednak w regionach objętych kryzysami humanitarnymi tylko okazjonalnie prowadzone są kompleksowe akcje stabilizujące (powstrzymujące masowe naruszenia praw człowieka, wymuszające zaprzestanie działań zbrojnych, restytuujące pokój i podstawy państwowości, pozwalające na dostarczenie podstawowych dóbr humanitarnych), częściej państwa i organizacje prowadzą działania fragmentaryczne, niekiedy niepotrzebnie dublują swoje operacje, a nierzadko pozostają bierne wobec kryzysów humanitarnych. Przedmiotem badań autorów prac zamieszczonych w najnowszej publikacji Instytutu Zachodniego jest oddziaływanie państw i organizacji międzynarodowych na obszary konfliktów zbrojnych i terytoria państw upadłych oraz vice versa wpływ kryzysów humanitarnych na bezpieczeństwo międzynarodowe i narodowe. Prace dotyczą przede wszystkim polityki bezpieczeństwa państw strefy euroatlantyckiej w stosunku do krajów leżących poza tym obszarem, w tym obowiązujących (i kształtowanych) strategii bezpieczeństwa organizacji międzynarodowych - Sojuszu Północnoatlantyckiego i Unii Europejskiej. W kręgu zainteresowań badaczy znalazły się też ekonomiczno-społeczne i polityczno-militarne konsekwencje występowania konfliktów zbrojnych oraz trwania państw upadłych dla stabilności, pokoju i bezpieczeństwa w regionie euroatlantyckim i na świecie.

POLITYKA ZAGRANICZNA ZJEDNOCZONYCH NIEMIEC

Jadwiga Kiwerska, Bogdan Koszel, Maria Tomczak, Stanisław Żerko
ISBN: 978-83-61736-28-8
Okładka miękka
Liczba stron: 399
Cena: 35 zł
Data wydania 2011

Przed dwudziestu laty, 12 września 1990 r. za zgodą czterech mocarstw, dotąd odpowiedzialnych za oba państwa niemieckie, doszło do reunifikacji Niemiec. Nowa RFN stała się państwem całkowicie suwerennym, mogącym bez żadnych ograniczeń określać swoją politykę zagraniczną. Stając przed koniecznością sprecyzowania na nowo swoich zadań na arenie międzynarodowej, Niemcy musiały jednak pamiętać o swojej historycznej przeszłości, odpowiedzialności za wojny, przemoc i nieszczęścia jakie sprowadziły na bliższych i dalszych sąsiadów. Jednocześnie geograficzne i geopolityczne położenie w centrum Europy, potencjał ludnościowy i gospodarczy oraz wynikające z tego ambicje i dążenia powodowały zainteresowanie Europy i świata zjednoczonymi Niemcami, które odpowiedzieć musiały na zwiększone oczekiwania czy obawy i podejrzliwość międzynarodowej opinii publicznej. Prezentowana książka, będąca I tomem serii „Republika Federalna Niemiec 20 lat po zjednoczeniu", przedstawia zarówno działania zjednoczonej RFN na arenie międzynarodowej, jak i dokonuje oceny najważniejszych kierunków jej polityki zagranicznej. Analizie badawczej poddano cztery główne obszary aktywności zewnętrznej Niemiec – w ramach Unii Europejskiej, układu transatlantyckiego, politykę wobec Rosji, reakcję na podstawowe wyzwania i zagrożenia współczesności. Autorom udało się uchwycić kontynuację i zmianę w strategii zewnętrznej, wskazać czynniki wpływające na kształt, kierunek i charakter polityki zagranicznej RFN i jej skutki dla samych Niemiec jak i ich otoczenia międzynarodowego. W skomplikowanych uwarunkowaniach europejskich i światowych państwo niemieckie wciąż podejmuje próby wypracowania i zrealizowania strategii odpowiadającej jego nowemu potencjałowi.

PROBLEMY BEZPIECZEŃSTWA CZECH, POLSKI I WĘGIER W KONTEKŚCIE POSZERZANIA NATO

Radosław Grodzki
ISBN: 978-83-61736-27-1
Okładka miękka
Liczba stron: 370
Cena: 30 zł
Data wydania 2011

W latach 90. ubiegłego wieku w obliczu rozpadu ZSRR i końca zimnej wojny kwestia bezpieczeństwa Europy Środkowo-Wschodniej stawała się sprawą kluczową. Prezentowana praca mimo iż dotyczy problemu bezpieczeństwa jedynie trzech państw – Czech, Polski i Węgier, to jednak wyraźnie ukazuje jego aspekt regionalny, a także europejski i transatlantycki. Państwa te stojąc przed koniecznością określenia na nowo swej sytuacji geopolitycznej, zmierzały bowiem w swych działaniach do ich „zakotwiczenia" w euroatlantyckiej strefie bezpieczeństwa. Rozszerzały zatem zakres współpracy z Sojuszem Północnoatlantyckim i Unią Europejską, co umożliwiło im włączenie się w ich struktury i uzyskanie tym samym stabilizacji politycznej oraz gwarancji bezpieczeństwa. Podejmowały także próby osiągnięcia wpływu na kierunki przeobrażeń bezpieczeństwa europejskiego, tak by Sojusz zmienił swoje stanowisko w kwestii rozszerzenia strefy bezpieczeństwa o nowe terytoria. Wrastając w struktury euroatlantyckie państwa regionu środkowoeuropejskiego zmuszone jednak zostały do zmierzenia z nowymi zagrożeniami związanymi z m.in. międzynarodowym terroryzmem i bezpieczeństwem postrzeganym w sposób wielowymiarowy.

MIGRACJE POLITYCZNE NA ZIEMIACH POLSKICH (1939-1950)

Piotr Eberhardt
ISBN: 978-83-61736-23-3
Okładka miękka
Liczba stron: 264
Cena: 30 zł
Data wydania 2010

W latach II wojny światowej oraz bezpośrednio po jej zakończeniu ziemie polskie były miejscem wielkich przymusowych przesiedleń ludności cywilnej. Objęły one łącznie blisko 30 mln Polaków, Niemców, Żydów czy Ukraińców. Bezwzględność zwycięzców kolejnych faz wojny powodowała, że ludność, która nie odpowiadała określonym kryteriom narodowościowym, religijnym czy klasowym, była zmuszona opuścić, często na zawsze, swoje strony ojczyste. Pomimo upływu wielu dziesięcioleci kwestia ta ma nie tylko znaczenie poznawcze – wciąż jest instrumentalnie wykorzystywana w polityce wewnętrznej i międzynarodowej. Piotr Eberhardt w sposób krytyczny i erudycyjny przeprowadza analizę wielkich migracji politycznych, które przyjmowały formę wysiedleń, deportacji, wypędzeń, ucieczek czy repatriacji. Stara się określić ich rozmiar, kierunki geograficzne, a także konsekwencje demograficzne i geopolityczne. Skomplikowane kwestie historyczne i demograficzne przekazane są jasno i przejrzyście. Autor, wykorzystując obfity materiał faktograficzny, wskazuje, kto był inicjatorem i głównym sprawcą polityki przesiedleń. Liczne, znakomicie wykonane zestawienia liczbowe, mapki i ryciny pomagają czytelnikowi zrozumieć skalę i przebieg opisywanych procesów.

EWOLUCJA TERRORYZMU. SPRAWCY – METODY – FINANSE

Maria Tomczak
ISBN: 978-83-61736-24-0
Okładka miękka
Liczba stron: 296
Cena: 25 zł
Data wydania 2010

Terroryzm jest zjawiskiem niezwykle skomplikowanym, wokół którego narosło mnóstwo nieporozumień, błędów, stereotypów. Niejasny charakter i zmienność czynią go mało konkretnym, wymykającym się poważnym analizom naukowym, a zwłaszcza wszelkim próbom znalezienia jakichś prawidłowości, wychwycenia ogólnych zasad rządzących tym zjawiskiem. Praca oparta została na podziale terroryzmu według kryterium celu działań . Pozwala to na wyróżnienie grup lokalnych, zmierzających do rozwiązania konkretnych problemów – głównie o charakterze narodowym/etnicznym oraz grup międzynarodowych czy wręcz globalnych, dążących do zrealizowania szerzej wytyczonych celów ideologicznych i religijnych. Książka obejmuje okres od II połowy XIX wieku, tj. od początków współczesnego terroryzmu, do współczesności. Nie została pomyślana jako jeszcze jedna encyklopedia terroryzmu. Zamiarem autorki nie było ukazanie wszystkich przejawów tego zjawiska, ale przedstawienie jego ewolucji. Praca jest próbą udzielenia odpowiedzi na kilka pytań: jak przebiegała ewolucja terroryzmu? Która z dwu analizowanych odmian była w tym procesie bardziej innowacyjna? Który z dwu wyodrębnionych w niej terroryzmów odegrał większą rolę w kształtowaniu tego zjawiska, jego radykalizowaniu? Celem jest też próba odpowiedzi na pytania o racjonalność terroryzmu i o to, co sprawia, że uważamy to zjawisko za skrajnie irracjonalne. Wiążą się z tym oceny poszczególnych kampanii, wynikające – jak się wydaje – w znacznej mierze właśnie z ich czytelności i poczucia racjonalności. Dwa pierwsze rozdziały poświęcone zostały ukazaniu ewolucji każdego z wyodrębnionych rodzajów terroryzmu. Rozdział trzeci ukazuje sprawców terroryzmu, ich zmieniający się wizerunek społeczny, kierujące nimi motywacje i mechanizmy psychologiczne. Rozdział czwarty ukazuje ewolucję metod terrorystycznych, poruszając też ważny problem relacji między terroryzmem a środkami masowego przekazu. Wreszcie rozdział ostatni stanowi analizę metod finansowania terroryzmu. Podejmuje też ważny problem budowy sieci terroryzmu – ponadnarodowych struktur służących nielegalnemu wspieraniu tego zjawiska.

TRANSFORMACJA W POLSCE I W NIEMCZECH WSCHODNICH. PRÓBA BILANSU
(redakcja) Andrzej Sakson
ISBN: 978-83-87688-96-7
Okładka miękka
Liczba stron: 336
Cena: 30 zł
Data wydania 2009
Kilkunastu badaczy z Polski i Niemiec prezentuje różnorodne aspekty procesów transformacji dokonanej w obu krajach po 1989 r. Proces radykalnych przemian zachodził na kilku płaszczyznach: ustrojowej (demokratyzacja, reformy instytucjonalne i legislacyjne), ekonomicznej (urynkowienie), społecznej i kulturowej (budowa społeczeństwa obywatelskiego, przywracanie wolności i pluralizmu). Transformacja systemowa w Polsce i w Niemczech Wschodnich, czyli na obszarze byłej NRD, posiada wiele cech wspólnych, ale także wiele różnic. Autorzy podjęli kilka szczegółowych problemów należących do tej ogólnej tematyki, m.in.: zagadnienia przemian struktury społecznej, prywatyzacji, słabości i atutów polskiej gospodarki, beneficjentów i przegranych transformacji, bezrobocia i rynku pracy, migracji zarobkowych, jak również przemian w sposobach realizacji zadań publicznych, demokracji lokalnej, przekształceń zachodzących na peryferyjnych obszarach wiejskich, współpracy małych i średnich przedsiębiorstw z obu krajów. Tom zawiera materiały z konferencji „Transformacja w Polsce i w Niemczech Wschodnich. Próba bilansu i porównania", która odbyła się w Poznaniu w dniach 9 i 10 października 2007 r.

MOJE NIEMCY – MOI NIEMCY. ODPOMINANIA POLSKIE
(redakcja) Hubert Orłowski
ISBN: 978-83-61736-14-1
Okładka twarda
Liczba stron: 574
Cena: 45 zł
Data wydania 2009
Tom Moje Niemcy – moi Niemcy. Odpominania polskie pod redakcją profesora Huberta Orłowskiego to wielogłosowa antologia, polifoniczna panorama osobistych spojrzeń polskich uczonych na Niemcy i na Niemców. Obok tekstów badaczy w antologii znalazły się również refleksje pisarzy, tłumaczy i publicystów. Antologia gromadzi czterdzieści osiem narracji, reprezentujących twórców o różnym doświadczeniu pokoleniowym. Autorzy sięgają z jednej strony do doświadczeń osobistych w spotkaniach i kontaktach z Niemcami, z drugiej zaś wnikają swą refleksją profesjonalną – historyka czy socjologa, filozofa czy pisarza, publicysty czy tłumacza, kulturoznawcy czy literaturoznawcy – w niemieckie przeobrażenia ostatnich dziesięcioleci, a niekiedy i głębiej.
W relacje polsko-niemieckie wydaje się wkradać „kultura podejrzliwości", kultura podejrzewania sąsiada o nieprzyjazne gesty czy niejasne intencje, no i brak chęci zrozumienia. Potwierdza się analityczna przydatność tezy Floriana Znanieckiego sprzed siedemdziesięciu siedmiu laty: „przedmiot ludzki doświadczany jest przez podmiot ludzki jako obcy zawsze wtedy i tylko wtedy, gdy zachodzi między nimi styczność społeczna na podłożu rozdzielnych układów wartości". Właśnie o wytyczaniu obszarów „między obcością a bliskością" traktuje większość pozyskanych tekstów.
i/czy „politykę pamięci" oraz wszelki podział na „lepsze" i „gorsze" pamiętania cierpień i ofiar złożonych i składanych na ołtarzu takich czy innych wartości.

BIBLIOGRAFIA ZAWARTOŚCI PRZEGLĄDU ZACHODNIEGO 1996-2007
(opracowanie) Ewa Kozłowska, Anzelma M. Kwiatkowska
ISBN: 978-83-61736-09-7
Okładka miękka
Liczba stron: 187
Cena: 15 zł
Data wydania 2009
Bibliografia zawartości „Przeglądu Zachodniego" za lata 1996-2007 jest kontynuacją wcześniejszych wydań tego typu (bibliografie za lata: 1945-1955; 1956-1965; 1966-1983; 1984-1995). Wszystkie mają wspólną koncepcję

ogólną, podobny układ i zasady opracowania redakcyjnego. Pierwsza część zawiera materiały w układzie rzeczowym z następującymi działami: 1. Stosunki międzynarodowe, 2. Problematyka niemiecka, 3. Stosunki polsko-niemieckie, 4. Ziemie Zachodnie i Północne, 5. Polska emigracja, 6. Historia, 7. Życie naukowe, 8. Biografie, 9. Bibliografie, 10. Inne. Zgromadzone w poszczególnych działach pozycje ułożone są alfabetycznie, według nazwisk autorów lub tytułów. W drugiej części zamieszczono indeks osobowy, obejmujący nazwiska autorów, współautorów, tłumaczy, recenzentów, autorów recenzowanych prac, polemik.
„Przegląd Zachodni" jest czasopismem naukowym, związanym od 65 lat z dziejami Instytutu Zachodniego.

PRZEMIANY NIEMIECKIEJ POLITYKI BEZPIECZEŃSTWA 1990-2005
Krzysztof Malinowski
ISBN: 978-83-61736-01-1
Okładka twarda
Liczba stron: 552
Cena: 40 zł
Data wydania 2009
Obszerna monografia przedstawiająca na kilku płaszczyznach zachodzące zmiany i kontynuację polityki bezpieczeństwa RFN po zjednoczeniu. Autor w sposób nowatorski podchodzi do głównych teorii, podejść i modeli stosunków międzynarodowych oraz polityki zagranicznej odnosząc je do tytułowego zagadnienia polityki bezpieczeństwa Niemiec. Uwzględniając szerokie uwarunkowania wewnętrzne, a także międzynarodowe rozpatruje znaczenie instytucji bezpieczeństwa europejskiego i transatlantyckiego dla polityki bezpieczeństwa Niemiec. Proces osiągania nowej tożsamości Niemiec, połączonej przede wszystkim z odgrywaniem przez zjednoczone Niemcy nowych ról międzynarodowych, pokazany jest poprzez analizę zachowań i kompetencji czołowych (instytucjonalnych i osobowych) przedstawicieli. Praca oparta na obszernej bazie źródłowej: oryginalnych dokumentach, protokołach Bundestagu, przemówieniach, pamiętnikach i wspomnieniach, materiałach prasowych, jak również rozległej literaturze przedmiotu (polskiej i obcojęzycznej, zwłaszcza niemieckiej i anglosaskiej).

BEZROBOCIE WYZWANIEM WSPÓŁCZESNOŚCI
Tomasz Budnikowski
ISBN: 978-83-61736-05-9
Okładka miękka
Liczba stron: 351
Cena: 35 zł
Data wydania 2009
Bezrobocie jako zjawisko o charakterze społecznym ma bardzo wiele wymiarów. Przedmiotem niniejszego opracowania jest niemalże wyłącznie aspekt ekonomiczny problemu. Pominięte więc zostały przede wszystkim sprawy związane z polityką społeczną wobec osób bezrobotnych, a także szeroko pojęty wymiar psychologicznych następstw wynikających z niemożności legalnego zarobkowania. W niniejszym wydaniu zrezygnowano także z pomieszczonego w pierwszej edycji książki rozdziału poświęconego aktywności służb socjalnych wobec osób pozbawionych pracy.
bezrobociem. Przedmiotem rozważań pomieszczonych w trzecim rozdziale jest polityka rynku pracy wobec masowego bezrobocia. Obejmuje ona dwa typy działalności. Pierwszy typ działań obejmuje tzw. pasywne, a drugi aktywne instrumenty polityki rynku pracy. Czwarty rozdział w całości został poświęcony analizie sytuacji w naszym kraju. Podobnie jak w innych krajach postkomunistycznych, bezrobocie w Polsce pojawiło się dopiero wraz z wprowadzeniem zasad gospodarki rynkowej. W ostatniej części rozdziału przedstawione zostały zmiany, jakie zaszły w systemie zabezpieczenia z tytułu bezrobocia na przestrzeni ostatnich niemalże 20 lat.

ATRAKCYJNOŚĆ KLASTRA DLA LOKALIZACJI BEZPOŚREDNICH INWESTYCJI ZAGRANICZNYCH

Marta Götz
ISBN: 978-83-87688-97-4
Okładka miękka
Liczba stron: 400
Cena: 39 zł
Data wydania 2009

Coraz powszechniejsze apele o prowadzenie polityki trzeciej generacji w dziedzinie promowania inwestycji, tzw. cluster-based policy (polityki opartej na klastrach) były jednym z powodów, dla których przeprowadzono analizę potencjalnej atrakcyjności gron dla zagranicznych inwestorów. Autorka w szczególności stara się odpowiedzieć na następujące pytania dotyczące klastrów: Czy oferują one finansowe korzyści aglomeracji i czy inwestorzy są nimi zainteresowani? W jaki sposób mogą one stanowić korzystne środowisko dla tworzenia i przepływu wiedzy i jak istotny jest ten czynnik dla napływu BIZ? Jaki jest ich wpływ na warunki prowadzenia działalności gospodarczej przez inwestorów zagranicznych; dlaczego inwestorzy mogą postrzegać lokalizację w klastrze jako sposób poprawy swojej pozycji, mniej korzystnej w porównaniu z podmiotami krajowymi, które z natury rzeczy mają lepszą znajomość lokalnego rynku? Analiza teoretyczna, krytyczny przegląd dotychczasowych badań empirycznych i wywiady przeprowadzone z inwestorami zagranicznymi w duńskim klastrze wysokich technologii NorCOM oraz przedstawicielami firm zagranicznych, prowadzącymi działalność B+R wokół Warszawy, pozwalają stwierdzić, że klastry mogą rzeczywiście być atrakcyjną lokalizacją dla inwestycji bezpośrednich. Jednocześnie trudno nie zauważać pewnych niebezpieczeństw związanych z funkcjonowaniem skupisk, z czego wynika konieczność dalszych badań, zwłaszcza że – jak zauważa G. Tichy – „klastry będą coraz trudniejsze do uniknięcia i coraz bardziej ryzykowne".

LAGER GLOWNA. NIEMIECKI OBÓZ PRZESIEDLEŃCZY NA GŁÓWNEJ W POZNANIU DLA LUDNOŚCI POLSKIEJ (1939-1940)

Maria Rutowska
ISBN: 978-83-87688-93-6
Okładka miękka
Liczba stron: 662
Cena: 49 zł
Data wydania 2008

Praca podejmująca temat wysiedleń ludności polskiej z Kraju Warty do Generalnego Gubernatorstwa w czasie II wojny światowej, podobnie jak opublikowana w 2003 r. książka tejże autorki dotycząca tej problematyki, poświęcona została niemieckiemu obozowi przesiedleńczemu utworzonemu w dzielnicy Główna w Poznaniu. Z obozu tego w latach 1939-1940 deportowano z Wielkopolski do GG około 32 tysięcy Polaków i ponad tysiąc Żydów. Autorka przedstawia powstanie obozu, sposób wysiedlenia, warunki życia osadzonych w nim osób oraz organizację transportów na obszar GG jako realizację hitlerowskiej polityki narodowościowej w Kraju Warty, mającej na celu usunięcie ludności polskiej z ziem wcielonych do Rzeszy. Niewątpliwym dodatkowym walorem tej publikacji, oprócz bogatego wyboru dokumentów i fotografii z tego okresu, jest unikatowa alfabetyczna lista wszystkich deportowanych osób, sporządzona na podstawie zachowanych oryginalnych niemieckich list transportowych. Prezentowana publikacja wpisuje się w inicjatywy na rzecz upamiętnienia ofiar przymusowych wysiedleń i przesiedleń ludności podczas ostatniej wojny światowej.

DECLINING CITIES/DEVELOPING CITIES: POLISH AND GERMAN PERSPECTIVES

(redakcja) Marek Nowak, Michał Nowosielski
ISBN: 978-83-87688-90-5
Okładka miękka
Liczba stron: 208
Cena: 25 zł
Data wydania 2008

Czy możliwe jest przeprowadzenie jasnego podziału między rozwojem a upadkiem we współczesnym miejskim życiu? W tym tomie twierdzimy, że nie. Nieregularności rozwoju wyrażają się w kontrastach, a kontrasty te są

szczególnie widoczne poza metropolitarnymi centrami – w miejscach, gdzie jednocześnie można obserwować oznaki rozwoju i „rozwoju niedorozwoju". Książka podzielona jest na dwie części Global and Local Contexts of the Postcommunist City i The City in Transition-Gentrification, Revitalisation, Activisation. Prezentuje ona dyskusję pomiędzy polskimi i niemieckimi badaczami miasta, dotyczącą problematyki upadku/rozwoju.

ŚLĄZACY, KASZUBI, MAZURZY I WARMIACY – MIĘDZY POLSKOŚCIĄ A NIEMIECKOŚCIĄ

(redakcja) Andrzej Sakson
ISBN: 978-83-87688-86-8
Okładka twarda
Liczba stron: 436
Cena: 49 zł
Data wydania 2008
Ślązacy, Kaszubi, Warmiacy i Mazurzy to społeczności ludności rodzimej (miejscowej, autochtonicznej) od setek lat zamieszkujący obszary dzisiejszych Ziem Zachodnich i Północnych Polski. Burzliwe losy tej ludności spowodowały, iż stanowi ona typowy przykład grup pogranicza społecznego. Charakteryzuje je wielość tożsamości (można być np. polskim bądź niemieckim Ślązakiem lub jedynie Ślązakiem, Polakiem czy też Niemcem). Śląską czy też mazurską tożsamość tworzy w równym stopniu „tutejszość", tzn. śląskość lub mazurskość, ale także polskość i niemieckość. Te trzy komponenty kulturowe wzajemnie się uzupełniają, a nie wykluczają. Pierwsza część książki, zawierającej 25 tekstów, dotyczy rozważań na temat narodu kulturowego jako kategorii badawczej w socjologii narodu, stosunku ludności rodzimej do Narodowego spisu powszechnego (2002 r.) i Ustawy o mniejszościach (2005 r.) oraz „światów społecznych" jako kategorii badań ludności Ziem Odzyskanych. Następna część zawiera analizy problematyki społeczności śląskiej, kaszubskiej i mazursko-warmińskiej. Ostatnia część książki dotyczy aspektów porównawczych. Ideą tego zamierzenia było porównanie losów Ślązaków, Kaszubów, Mazurów i Warmiaków, żyjących na szeroko rozumianym polsko-niemieckim pograniczu społecznym ze społecznościami ewangelickich Litwinów Pruskich żyjących na dawnym pograniczu niemiecko-litewskim (Kraj Kłajpedzki /Litwa Zachodnia), Alzatczyków mieszkających od stuleci na pograniczu niemiecko-francuskim oraz Serbołużyczan zamieszkujących współczesny obszar styku trzech państw: Niemiec, Czech i Polski. Tom zamyka studium porównawcze dotyczące dylematów tożsamościowych ludności śląskiej i karpatorusińskiej (łemkowskiej).

POLSKA I NIEMCY W UNII EUROPEJSKIEJ. POLA KONFLIKTÓW I PŁASZCZYZNY WSPÓŁPRACY

Bogdan Koszel
ISBN: 978-83-87688-89-9
Okładka miękka
Liczba stron: 278
Cena: 27 zł
Data wydania 2008
Po zmianie rządów w obu krajach szybko pojawiły się nieporozumienia, kontrowersje i podejrzliwość. Na ustach polityków i dziennikarzy pojawiły się słowa o kryzysie, regresie i „kiczu" polsko-niemieckiego pojednania. Coraz częściej kwestionowano wspólny dorobek sąsiedztwa z niemałą trudnością wypracowywany od 1989 r. Katalog wzajemnych pretensji stawał się coraz bardziej pojemny. Prawa strona polskiej sceny politycznej zarzucała Niemcom relatywizację procesu historycznego i zbrodni narodowego socjalizmu, a hasłami wywoławczymi stały się „wypędzenia", Erika Stein-bach i Powiernictwo Pruskie. Niemcy natomiast powitali nowy polski rząd Kazimierza Marcinkiewicza i następnie Jarosława Kaczyńskiego z wyraźną niechęcią i dezaprobatą, obwiniając go o skrajny nacjonalizm, zaściankowość, kłótliwość i egoistyczne traktowanie już nie tylko niemieckiego sąsiada, ale i całej Unii Europejskiej... (ze Wstępu) Prezentowana praca nie stanowi próby ujęcia trudnej i skomplikowanej polsko-niemieckiej rzeczywistości, lecz raczej jej pewnych wycinków i fragmentów, gdzie hasłem wywoławczym była Unia Europejska. Zarówno w Berlinie jak i coraz bardziej w Warszawie pogłębia się świadomość, że wzajemne stosunki wymagają naprawy. Oba państwa są sąsiadami, ale nic muszą być partnerami. Czy to sąsiedztwo będzie miało nadal charakter „konfrontacyjnej współpracy", czy rzeczywistego partnerstwa, zależy od dobrej woli rządzących i nastawienia społeczeństw. (z Zakończenia)

NARODOWE I EUROPEJSKIE ASPEKTY POLITYKI HISTORYCZNEJ

(redakcja) Bartosz Korzeniewski
ISBN: 978-83-87688-88-2
Okładka miękka
Liczba stron: 160
Cena: 20 zł
Data wydania 2008

Od kilku lat w Polsce toczy się ożywiona debata publiczna na temat polityki historycznej. Jej pierwsza faza cechowała się silnym upolitycznieniem. Zajmowane stanowiska i wyrażane poglądy były wyraźnie zależne od opcji politycznej zabierających głos w dyskusji. Od jakiegoś czasu jednak w debacie o polityce historycznej zaobserwować można symptomy jej pogłębienia i odpolitycznienia. Świadczy o tym, z jednej strony, o wiele bardziej stonowany charakter wypowiedzi zwolenników postulatu prowadzenia aktywnej polityki historycznej i zrozumienie przez nich delikatności materii, na której winna ona być prowadzona, z drugiej zaś strony wypracowanie w debacie kilku interesujących stanowisk ze strony intelektualistów i naukowców, które coraz bardziej dotyczą pytania: jak prowadzić politykę historyczną aniżeli tego, czy w ogóle należy ją prowadzić. Wyzwaniem, jakie obecnie staje przed uczestnikami dyskursu, jest unaukowienie problemu polityki historycznej, który w wielu państwach Europy zachodniej od lat jest przedmiotem zaawansowanych badań naukowych, stanowiąc tam użyteczną kategorię badawczą. Przykładem najbliższym są Niemcy, gdzie poszczególne aspekty niemieckiej polityki historycznej poddane zostały szczegółowym analizom i na ich temat powstało wiele interesujących monografii. Konferencja „Narodowe i europejskie wyznaczniki polityki historycznej w Niemczech i Polsce na progu XXI wieku", która odbyła się jesienią 2006 roku w Instytucie Zachodnim, była jednym z zamierzeń skierowanych na unaukowienie zagadnienia polityki historycznej w Polsce. Głównym jej przedmiotem była refleksja nad narodowymi i ponadnarodowymi czynnikami wpływającymi na specyfikę prowadzonej po 1989 roku polityki historycznej w Polsce i w Niemczech. Przedstawione referaty, które stały się podstawą pracy zbiorowej, dotyczyły zarówno poszczególnych aspektów polityki historycznej, takich jak: uroczystości rocznicowe, wystawy historyczne, dyskurs literacki, jak i bardziej ogólnych teoretycznych problemów wiążących się z polityką historyczną, a w szczególności z problemem jej stopniowej internacjonalizacji w warunkach wzrastającej integracji europejskiej oraz możliwości istnienia transgranicznej polityki historycznej.

DOSTOSOWANIA DO WYMOGÓW UNII EUROPEJSKIEJ. PRZYKŁAD POLSKI

(redakcja) Piotr Kalka
ISBN: 978-83-87688-84-4
Okładka twarda
Liczba stron: 394
Cena: 30 zł
Data wydania 2007

Książka prezentuje wyniki badań przeprowadzonych w ramach projektu realizowanego przez Instytut Zachodni we współpracy z katedrą Uniwersytetu Marburskiego „Forschungsstelle zum Vergleich wirtschaftlicher Lenkungssysteme". W badaniach tych wzięli udział po stronie polskiej pracownicy naukowi poznańskich placówek naukowych (Instytutu Zachodniego, Akademii Ekonomicznej i Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza), a po stronie niemieckiej _ naukowcy ze wspomnianej wyżej katedry Uniwersytetu Marburskiego, Instytutu Herdera z Marburga i Wyższej Szkoły Zawodowej z Pforzheim. Prace badawcze finansowało heskie Ministerstwo ds. Gospodarki, Komunikacji i Rozwoju. Do podjęcia badań nad dostosowaniami Polski do wymagań unijnych skłoniły uczestników projektu tak względy natury teoretycznej, jak i praktycznej. Badania te dostarczają materiału empirycznego, niezbędnego do formułowania prawidłowości dotyczących integracji krajów słabiej rozwiniętych z państwami wysoko rozwiniętymi. Poprzez ujawnianie zaznaczających się w procesie dostosowawczym deficytów badania te pozwalają na odpowiednie ukształtowanie polityki państwa, a tym samym na przyspieszanie dokonujących się przeobrażeń. Główny cel, jaki postawili sobie uczestnicy projektu, stanowiła próba pokazania (w całej złożoności) procesu dostosowawczego Polski do wymogów unijnych w wybranych dziedzinach. Były to dziedziny dotyczące sfery gospodarki albo mające dla niej bardzo istotne znaczenie.

USTAWA ZASADNICZA REPUBLIKI FEDERALNEJ NIEMIEC (GRUNDGESETZ FÜR DIE BUNDESREPUBLIK DEUTSCHLAND) II wydanie

(opracowanie) Lech Janicki, Ryszarda Formuszewicz
ISBN: 978-83-97688-78-3
Okładka twarda
Liczba stron: 356
Cena: 20 zł
Data wydania 2007

Publikacja ta jest uaktualnionym wydaniem pełnego tekstu konstytucji, czyli Ustawy Zasadniczej Republiki Federalnej Niemiec (Grundgesetz für die Bundesrepublik Deutschland), z uwzględnieniem jej dotychczasowego rozwoju, tj. tekstu pierwotnego i wszystkich kolejnych zmian do tego tekstu wprowadzonych. Przedstawiamy w równoległym porównawczym układzie tekst niemiecki w brzmieniu, w jakim został on ogłoszony w Federalnym Dzienniku Ustaw (Bundesgesetzblatt) oraz jego tłumaczenie na język polski. Układ taki pozwoli czytelnikowi polskiemu korzystać z polskiego brzmienia konstytucji RFN w bezpośredniej konfrontacji z oryginałem niemieckim. Obydwa teksty: niemiecki i polski zostały zarazem (przy pomocy różnego rodzaju czcionek) ułożone w taki sposób, że obrazując pierwotny tekst konstytucji i teksty jej poszczególnych zmian, później do niego wprowadzonych, uwypuklają optycznie także jego obowiązujące brzmienie. Zasadniczym impulsem do publikacji aktualnego tłumaczenia Ustawy Zasadniczej Republiki Federalnej Niemiec była uchwalona w 2006 r. reforma systemu federalnego (Föderalismusreform), w ramach której znowelizowano tekst konstytucji w 25 artykułach. Modernizacja ustroju federalnego, stanowiąca jeden z priorytetów rządzącej koalicji CDU/CSU-SPD, objęła w pierwszej kolejności kompetencje prawodawcze Federacji i krajów. Kolejny krok stanowić ma uporządkowanie relacji finansowych między Federacją i krajami. Novum w stosunku do wydań wcześniejszych jest zamieszczenie indeksu haseł w języku niemieckim.

DIE ANPASSUNGEN AN DIE EU-ERFORDERNISSE. BEISPIEL POLEN

(redakcja) Piotr Kalka
ISBN: 978-83-87688-85-1
Okładka twarda
Liczba stron: 400
Cena: 15 zł
Data wydania 2007

Książka prezentuje wyniki badań przeprowadzonych w ramach projektu realizowanego przez Instytut Zachodni we współpracy z katedrą Uniwersytetu Marburskiego „Forschungsstelle zum Vergleich wirtschaftlicher Lenkungssysteme”. W badaniach tych wzięli udział po stronie polskiej pracownicy naukowi poznańskich placówek naukowych (Instytutu Zachodniego, Akademii Ekonomicznej i Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza), a po stronie niemieckiej _ naukowcy ze wspomnianej wyżej katedry Uniwersytetu Marburskiego, Instytutu Herdera z Marburga i Wyższej Szkoły Zawodowej z Pforzheim. Prace badawcze finansowało heskie Ministerstwo ds. Gospodarki, Komunikacji i Rozwoju. Do podjęcia badań nad dostosowaniami Polski do wymagań unijnych skłoniły uczestników projektu tak względy natury teoretycznej, jak i praktycznej. Badania te dostarczają materiału empirycznego, niezbędnego do formułowania prawidłowości dotyczących integracji krajów słabiej rozwiniętych z państwami wysoko rozwiniętymi. Poprzez ujawnianie zaznaczających się w procesie dostosowawczym deficytów badania te pozwalają na odpowiednie ukształtowanie polityki państwa, a tym samym na przyspieszanie dokonujących się przeobrażeń. Główny cel, jaki postawili sobie uczestnicy projektu, stanowiła próba pokazania (w całej złożoności) procesu dostosowawczego Polski do wymogów unijnych w wybranych dziedzinach. Były to dziedziny dotyczące sfery gospodarki albo mające dla niej bardzo istotne znaczenie.

BAYREUTH - POWIKŁANA SPUŚCIZNA. SPORY WOKÓŁ TEATRU WAGNERA
Maria Wagińska-Marzec
ISBN: 978-83-87688-77-6
Liczba stron: 360
Cena: 30 zł
Data wydania 2007
Badacze w większym stopniu poświęcali dotąd uwagę w swoich publikacjach dziełom Ryszarda Wagnera. Temat festiwali wagnerowskich podjęty przez Marię Wagińską-Marzec w znakomity sposób wypełnia lukę istniejącą w tej dziedzinie w literaturze polskiej. Główny nacisk autorka położyła na współczesne funkcjonowanie festiwali wagnerowskich i ich miejsce w pejzażu kulturalnym Niemiec. W tle pojawiają się mechanizmy administracyjno-ekonomiczne festiwali, a także problemy inscenizatorskie związane z próbami poszukiwania nowego wyrazu artystycznego. Pracę otwiera rys historyczny, który w skondensowany sposób prezentuje zalążki przyszłych konfliktów i nieporozumień również wśród potomków Wagnera, w znacznym stopniu wpływających na kształt bieżący festiwali. Opracowanie nie jest jedynie zwyczajnym przedstawieniem faktów czy opisem historycznym. Odwołując się do bogatej i krytycznie potraktowanej literatury stanowi znaczący przyczynek do badania recepcji muzyki R. Wagnera i interesującą próbę wyjaśnienia uwikłań sztuki i polityki. (Z recenzji Janusza Kempińskiego)

O NOWY MODEL HISTORYCZNYCH BADAŃ REGIONALNYCH
(redakcja) Krzysztof A. Makowski
ISBN: 978-83-87688-83-7
Okładka miękka
Liczba stron: 158
Cena: 20 zł
Data wydania 2007
Podczas gdy w rozwijającej się Europie regionów coraz bardziej rośnie zapotrzebowanie na syntezy dziejów poszczególnych dzielnic lub ziem, w Polsce w ostatnich latach ukazało się ich znacznie mniej aniżeli syntez dziejów Polski. W celu kształtowania i utrwalania związków mieszkańców z ich małymi ojczyznami wielce pożądane byłoby opracowanie nowoczesnych historii Małopolski, Mazowsza, Wielkopolski czy Pomorza, jak również rozmaitych miast i miasteczek, które mogłyby wywołać odpowiedni rezonans społeczny. Dostrzegając taką potrzebę, grono badaczy skupionych w działającym od 2002 roku na Uniwersytecie im. Adama Mickiewicza w Poznaniu Centrum "Instytut Wielkopolski" postanowiło zainicjować dyskusję nad modelem takiej nowoczesnej syntezy dziejów regionu oraz monografii miasta i zastanowić się, jaki powinny one przybrać kształt, by trafić do dzisiejszego czytelnika, a tym samym dotrzeć do znacznie szerszego niż obecnie grona odbiorców. Ucieleśnieniem tej idei stała się konferencja metodologiczna zatytułowana O nowy kształt historycznych badań regionalnych, którą Centrum "Instytut Wielkopolski" zorganizowało 7 grudnia 2005 roku w Poznaniu wspólnie z poznańskim Instytutem Zachodnim. Niniejszy tom stanowi jej pokłosie. Chociaż konferencja zasadniczo dotyczyła badań regionalnych, u jej genezy legła również głęboka troska organizatorów o stan nauki historycznej w Polsce, która znajduje się w stanie kryzysu. Jednym z najbardziej widocznych jego symptomów jest brak refleksji teoretycznej i poważnego dyskursu w środowisku historyków.

PRZEMIANY PAMIĘCI SPOŁECZNEJ A TEORIA KULTURY
(redakcja) Bartosz Korzeniewski
ISBN: 978-83-87688-76-9
Okładka miękka
Liczba stron: 244
Cena: 24 zł
Data wydania 2007
Zasadniczym pytaniem, jakie przewija się przez większość artykułów, jest pytanie, w jaki sposób z pomocą teorii kultury zrozumieć współczesne przemiany pamięci społecznej. Praca zbiorowa zawiera teksty naukowców zajmujących się obecnie kulturoznawczymi badaniami nad fenomenem pamięci społecznej. Wyróżnione miejsce zajmują problemy związane z: miejscami pamięci, pamięcią miasta, wpływem nowoczesnych metod

komunikowania na przekaz obrazów przeszłości, strategiami polityki historycznej, psychoanalitycznymi inspiracjami w badaniach nad pamięcią zbiorową. Wspólnym elementem jest próba ujęcia zagadnienia przemian pamięci z perspektywy kulturalistycznej. Integralną częścią książki są fotografie dotyczące obecności przeszłości w urbanistyce Berlina. Tylko z uwzględnieniem szerokiego kontekstu kulturowego zrozumieć można, w jaki sposób obchodzimy się dziś z przeszłością, co z kolei pozwala na refleksję jak postrzegamy siebie współcześnie.

ZIMNA WOJNA (1946-1989) I JEJ KONSEKWENCJE DLA ŁADU MIĘDZYNARODOWEGO

(redakcja) Bogdan Koszel, Sebastian Wojciechowski
ISBN: 978-83-87688-74-5
Okładka miękka
Liczba stron: 230
Cena: 25 zł
Data wydania 2007

Trwająca w drugiej połowie XX w. globalna konfrontacja i rywalizacja pomiędzy Związkiem Radzieckim i Stanami Zjednoczonymi, zwana "zimną wojną", oznaczała równowagę strachu, wzajemne szachowanie się i blokowanie supermocarstw. Utrwalała podział świata na demokracje zachodnie i zniewoloną przez komunizm Europę Środkową i Wschodnią. Realizując ambitne plany rozprzestrzeniania w całym świecie rewolucji komunistycznej ZSRR rozszerzał swoją strefę wpływów na kraje Ameryki Łacińskiej, Afryki, Środkowego i Dalekiego Wschodu. Nasilający się wyścig zbrojeń, rywalizacja na polu podboju kosmosu, dokonujące się kosztem ogromu wyrzeczeń i olbrzymiego wysiłku finansowego, paradoksalnie stały się motorem postępu technologicznego w skali całego globu. Konfrontacja ideologiczna i polityczna stymulowała procesy dekolonizacyjne, a także integracyjne na kontynencie europejskim, doprowadziła do znaczącej poprawy położenia ludzi pracy.

ZIEMIE ODZYSKANE/ZIEMIE ZACHODNIE I PÓŁNOCNE 1945-2005 - 60 LAT W GRANICACH PAŃSTWA POLSKIEGO

(redakcja) Andrzej Sakson
ISBN: 978-83-87688-66-0
Okładka twarda
Liczba stron: 431
Cena: 42 zł
Data wydania 2006

Od chwili poczdamskich decyzji w sprawie zmiany granic zachodnie i północne ziemie powojennej Polski były przedmiotem zainteresowania przedstawicieli wielu dyscyplin naukowych. Podobnie autorzy przedstawianego tomu, wśród których są doświadczeni badacze, jak i młodzi naukowcy, reprezentują różne dyscypliny: historię, socjologię, politologię, demografię, ekonomię, co umożliwia spojrzenie interdyscyplinarne. Perspektywa 60 lat pozwala jakby od nowa przedstawić problematykę głębokich przemian społecznych i integracji Ziem Odzyskanych z resztą ziem polskich. Osobliwości, jakie wyróżniają Ziemie Zachodnie i Północne i ich mieszkańców, dają się wytłumaczyć jedynie przy odwołaniu się do przeszłości. Jej ocenę zawierają teksty syntetyzujące, omawiające wybrany problem w odniesieniu do całości badanego obszaru. Drugi nurt prezentowanego tomu stanowią teksty poruszające aktualne problemy wywołane przemianami ustrojowymi w Polsce, zjednoczeniem Niemiec i integracją europejską. Dotyczy to m.in. legitymizacji przynależności tych obszarów do Polski, niemieckich postulatów rewindykacyjnych, procesu wymiany pokoleń i jego społecznych konsekwencji.

CZY SPOŁECZNY BEZRUCH? O SPOŁECZEŃSTWIE OBYWATELSKIM I AKTYWNOŚCI WE WSPÓŁCZESNEJ POLSCE

(redakcja) Marek Nowak, Michał Nowosielski
ISBN: 978-83-87688-71-4
Okładka miękka
Liczba stron: 263
Cena: 22 zł
Data wydania 2006

Książka Czy społeczny bezruch? jest pomyślana jako element diagnozy polskiej aktywności i społeczeństwa obywatelskiego. Jest także rodzajem intelektualnej prowokacji - propozycją nieco innego spojrzenia na tę problematykę i nade wszystko zaproszeniem do dyskusji. Składa się z czterech działów: Kondycja społeczeństwa obywatelskiego, Czy społeczny bezruch? Analizy badawcze, Społeczeństwo obywatelskie w praktyce, Inspiracje teoretyczne. Pojęcie "społecznego bezruchu" ma metaforycznie diagnozować stan, w jakim znalazło się społeczeństwo naszego kraju. W opozycji do tradycji "Solidarności" z początku lat 80. można ów stan scharakteryzować jako kryzys kooperacji i samoorganizacji społecznej. Za metaforą tą kryje się jednakże coś więcej. Jeśli ruch społeczny będziemy rozumieć jako swego rodzaju strategię mającą na celu ustanowienie nowego porządku życia społecznego, która w swej naturze jest zbiorowa i oparta na kooperacji, wówczas "społeczny bezruch" oznacza dominację działań, będących wyrazem masowego rozpowszechnienia się strategii indywidualistycznych. Nie należy jednak mylić tego indywidualizmu z podmiotowością.

INSTYTUT ZACHODNI W DOKUMENTACH

(redakcja) Andrzej Choniawko, Zbigniew Mazur
ISBN: 978-83-87688-72-1
Okładka twarda
Liczba stron: 470
Cena: 45 zł
Data wydania 2006

A. Choniawko i Z. Mazur dokonali obszernego wyboru dokumentów przedstawiających historię Instytutu Zachodniego od początków jego istnienia (1944) do czasów niemal współczesnych. Dokumenty pochodzą głównie ze świeżo uporządkowanego zasobu archiwalnego Instytutu i zostały uzupełnione o istotne źródła zaczerpnięte z innych archiwów. Historia IZ zasługuje na baczniejszą niż dotąd uwagę. W strukturze nauki polskiej zajmuje on miejsce szczególne. Prowadził i publikował prace z różnych dziedzin (od archeologii, geografii i etnologii przez historię sztuki i socjologię po nauki polityczne i prawo). Celem jednak było nie tyle doskonalenie tych dyscyplin, ile raczej rozpoznanie problemów ważnych z punktu interesu narodowego. Instytut wyrósł z poczucia misji nie tylko naukowej, ale i społecznej, a prześledzenie tego, jak pojmował i realizował tę misję posiada podstawowe znaczenie dla poznania relacji między władzami komunistycznymi a środowiskami pielęgnującymi tradycje myśli zachodniej. Autorom zbioru przyświecała idea ukazania historii placówki działającej na styku nauki i polityki. Poprzez dobór źródeł pragnęli nakreślić obraz relacji między środowiskiem IZ a władzami Polski Ludowej.

TRÓJKĄT WEIMARSKI. GENEZA - DZIAŁALNOŚĆ - PERSPEKTYWY WSPÓŁPRACY

Bogdan Koszel
ISBN: 978-83-87688-65-3
Okładka miękka
Liczba stron: 243
Cena: 25 zł
Data wydania 2006

Prezentowana praca stanowi pierwszą na gruncie polskim, a także europejskim próbę kompleksowego i wielowątkowego przedstawienia problematyki trójstronnej współpracy Francji, Niemiec i Polski w ramach Trójkąta Weimarskiego. Zagadnienie to było dotąd pomijane przez polskich politologów, a większość niemieckich i francuskich publikacji na ten temat, to artykuły w periodykach naukowych i prasie. Monografia prof. B. Koszela przeczy też pojawiającej się niekiedy tezie o marginalnym znaczeniu Trójkąta. Traktując Trójkąt

Weimarski jako hasło wywoławcze, Autor starał się wykazać, że trójstronna kooperacja jest istotnym elementem całokształtu polskiej aktywności politycznej w ostatnich 16 latach. Celem pracy jest bowiem ukazanie wpływu relacji bilateralnych polsko-niemieckich i polsko-francuskich oraz narodowych interesów poszczególnych państw na kształt współpracy weimarskiej, jak również charakteru funkcjonowania i możliwości trójstronnej kooperacji w strukturach Unii Europejskiej. Nie ulega wątpliwości, że od zaangażowania obu kontynentalnych mocarstw - Niemiec i Francji zależało tempo rokowań i warunki przyjmowania Polski do NATO i UE, a dalsza współpraca trójstronna w ramach struktur unijnych wspomóc może rozwiązywanie problemów, jakie stoją przed jednoczącą się Europą.

CENTRUM PRZECIWKO WYPĘDZENIOM (1999-2005)
Zbigniew Mazur
ISBN: 978-83-87688-67-7
Okładka miękka
Liczba stron: 355
Cena: 28 zł
Data wydania 2006
Opracowanie zostało pomyślane jako swego rodzaju kronika wydarzeń w latach 1999-2005; w układzie chronologicznym odtwarza poszczególne etapy polsko-niemieckiego konfliktu wokół postulowanego przez niemiecki Związek Wypędzonych Centrum przeciwko Wypędzeniom. Cezura końcowa opracowania (2005) podyktowana została częściowo tym, że w polityce Bund der Vertriebenen nastąpiło wówczas oddzielenie roszczeń symbolicznych od materialnych, jak również tym, że podjęto wtedy intensywne próby wyciszenia kontrowersji polsko-niemieckich. Mimo to jest ona w gruncie rzeczy sztuczna, albowiem rok 2005 w żadnym razie nie zamyka polsko-niemieckiego sporu o kształt europejskiej świadomości historycznej. Nie jest to kronika pozbawiona komentarza, a czasami wręcz akcentów polemicznych. Autor nie ukrywa swojego krytycznego poglądu na działalność Bund der Vertriebenen, który w jego przekonaniu stanowi relikt minionej epoki, w oczywisty sposób zakłócający stosunki polsko-niemieckie i czesko-niemieckie. Odnosi się również krytycznie do zachowania tych niemieckich elit politycznych, które albo otwarcie wspierały, albo bagatelizowały konfliktogenną rolę centrum w stosunkach między Polską a Niemcami, a w każdym wypadku zupełnie nie liczyły się z polskimi uwrażliwieniami na wszelkiego rodzaju niemieckie roszczenia materialne i symboliczne.

NIEMIECKA POLITYKA ZAGRANICZNA 1933-1939
Stanisław Żerko
ISBN: 83-87688-55-X
Okładka twarda
Liczba stron: 500
Cena: 45 zł
Data wydania 2005
Prezentowana książka stanowi opartą na wnikliwej kwerendzie źródłowej syntezę polityki zagranicznej Trzeciej Rzeszy. Punktem wyjścia stało się przedstawienie koncepcji tej polityki w okresie przed dojściem NSDAP do władzy, jak i kształtowanie się nazistowskiego programu pod wpływem poglądów Hitlera, a także osób z kręgu elit władzy Trzeciej Rzeszy i innych osobistości nawiązujących do tradycyjnego nurtu niemieckiego nacjonalizmu. Autor przedstawia główne kierunki aktywności niemieckiej dyplomacji w okresie konsolidacji reżymu hitlerowskiego, jak i późniejsze wysiłki budowania mocarstwowej pozycji Rzeszy. Szczegółowo zostały ukazane stosunki z mocarstwami, zwłaszcza próby pozyskania Wielkiej Brytanii jako sojusznika, lecz także wiele uwagi poświęcono polityce wobec mniejszych państw. Ważne miejsce zajmują też relacje z Polską, szczególnie zabiegi o włączenie naszego kraju do grupy państw-sprzymierzeńców Rzeszy, jak i kryzys powstały w związku z próbą podporządkowania sobie Polski, który doprowadził do rozpętania przez Hitlera II wojny światowej.

OKUPOWANY POZNAŃ I WIELKOPOLSKA W NIEMIECKICH FOTOGRAFIACH I DOKUMENTACH (1939-1941)

(redakcja) Maria Rutowska, Maria Tomczak
ISBN: 83-87688-62-2
Okładka twarda
Liczba stron: 112
Cena: 39 zł
Data wydania 2005

W ukazującym się po sześciu latach XV tomie serii Documenta Occupationis przedstawione są niemieckie zdjęcia i dokumenty z lat 1939-1941, dotyczące Poznania i Wielkopolski widzianych oczami okupanta. Prezentowane materiały pochodzą z Archiwum II wojny światowej i Biblioteki Instytutu Zachodniego. Od zakończenia II wojny światowej minęło już 60 lat. Wśród nas pozostało niewielu świadków tamtych wydarzeń. Pamięć o tym co się wydarzyło jest zacierana, a to sprawia, że ulega ciągłej, niezauważalnej deformacji. Zamiast rzetelnej wiedzy pojawiają się stereotypy, sądy nieprawdziwe i niesprawiedliwe. Choćby przekonanie, że mieszkańcy Wielkopolski znaleźli się w czasie wojny w lepszej sytuacji niż mieszkańcy Generalnego Gubernatorstwa, że nie sprzeciwiali się poczynaniom niemieckiego okupanta. Charakter prezentowanych fotografii oraz ich drażniąca dla polskiego odbiorcy wymowa spowodowały, że dołączono do nich dokumenty niemieckie. Różnego rodzaju obwieszczenia, zarządzenia i rozkazy wydawane przez okupanta i skierowane przeciwko ludności polskiej w Wielkopolsce, jej prawom i godności, ukazują zupełnie inny, bez wątpienia bardziej prawdziwy obraz tamtych czasów.

NIEMCY WOBEC WSPÓŁCZESNYCH WYZWAŃ GOSPODARCZYCH I SPOŁECZYCH

(redakcja) Tomasz Budnikowski
ISBN: 83-87688-64-9
Okładka miękka
Liczba stron: 175
Cena: 22 zł
Data wydania 2005

Praca stanowi zbiór referatów wygłoszonych na konferencji, która odbyła się 10 maja 2005 r. w Instytucie Zachodnim w Poznaniu. Przedmiotem refleksji uczestników sesji były przyczyny kryzysu gospodarki niemieckiej w ostatnich latach oraz analiza niektórych ważnych aspektów sytuacji ekonomicznej i społecznej w RFN. Podjęto m.in. temat (Wacław Wilczyński) pozycji gospodarki Niemiec we współczesnym świecie i jej konkurencyjności w obliczu nowych wyzwań technologicznych oraz rywalizacji ze strony istniejących (USA, Japonia), jak i wschodzących potęg ekonomicznych (Chiny). Szersze spojrzenie na najważniejsze problemy gospodarki Niemiec 15 lat po zjednoczeniu proponuje Tomasz Budnikowski. W swym obszernym studium porusza zarówno kwestie finansów publicznych, tempa rozwoju gospodarczego, bezrobocia, jak i systemu podatkowego. W tekście Marzenny Weresy, ogólny wstęp na temat roli technologii we współczesnej gospodarce stanowi zapowiedź szczegółowych rozważań o konieczności specjalizacji technologicznej Niemiec w XXI w. oraz o zróżnicowaniu regionalnym w rozwoju technologicznym RFN. Funkcjonowaniem Niemiec w strukturach Wspólnot Europejskich na przykładzie roli RFN w reformach Wspólnej Polityki Rolnej w ostatnich latach zajął się Piotr Kalka. Społeczne aspekty zagadnień gospodarczych szczególnie silnie akcentuje Maciej Żukowski w swoim artykule poświęconym kryzysowi niemieckiego systemu ubezpieczeń społecznych i próbom jego przezwyciężenia. Procesy przekształceń zachodzące współcześnie w niemieckich bankach są przedmiotem zainteresowania Ilony Romiszewskiej, która próbuje odpowiedzieć na pytanie, czy oznaczają one "pogłębiający się kryzys czy początek nowej epoki".

ROLA RFN W ROZWOJU INTEGRACJI EKONOMICZNEJ WE WSPÓLNOTACH EUROPEJSKICH

Piotr Kalka
ISBN: 83-87688-57-6
Okładka miękka
Liczba stron: 300
Cena: 20 zł
Data wydania 2005

Praca poświęcona jest analizie roli Republiki Federalnej Niemiec w rozwoju integracji ekonomicznej we Wspólnotach Europejskich. Obejmuje okres bardzo istotnych postępów integracji _ począwszy od lat osiemdziesiątych ubiegłego wieku do pierwszych lat obecnego stulecia. Rola RFN pokazywana jest przez pryzmat jej wpływu na rozwiązywanie najważniejszych problemów z zakresu integracji ekonomicznej. Zaliczono do nich reformy wspólnej polityki rolnej, stworzenie jednolitego europejskiego rynku wewnętrznego, budowę unii walutowo-gospodarczej i rozszerzenie ugrupowania na Wschód. Z opracowania wynika, że Republika Federalna oddziaływała w bardzo istotny sposób na treść wspólnotowych decyzji i postanowień traktatów dotyczących tych wszystkich problemów. Jedynie reforma wspólnej polityki rolnej, uchwalona w 1992 r., czyli tzw. reforma Mac Sharry'ego, powstała niezależnie od zapatrywań strony niemieckiej, która przez przeważającą część rokowań sprzeciwiała się jej przyjęciu w proponowanym kształcie. Tak zasadnicze oddziaływanie na treść przyjętych uregulowań było możliwe dzięki znaczeniu gospodarki RFN. Republika Federalna należy do najsilniejszych ekonomicznie państw-członków Wspólnot.

INTERNACJONALIZACJA BANKÓW NIEMIECKICH

Ilona Romiszewska
ISBN: 83-87688-53-3
Okładka miękka
Liczba stron: 300
Cena: 20 zł
Data wydania 2005

Banki niemieckie zarówno pod względem liczby, jak i globalnej sumy bilansowej tworzą największy sektor bankowy Europy i jeden z największych na świecie. W Polsce są największym inwestorem zagranicznym, głównie dzięki udziałom posiadanym przez HypoVereinsbank AG w BPH Bank i Commerzbank AG w BRE Bank. Czy jednak w dobie globalizacji i internacjonalizacji działalności gospodarczej pozycja banków niemieckich w innych państwach jest równie znacząca i czy stały się one global player świata finansów? To tylko dwa z wielu pytań, na które odpowiada autorka. Pochodzące z Niemiec instytucje kredytowe, którym w XX w. zarówno po I, jak i II wojnie światowej skonfiskowano wszystkie zagraniczne placówki, dopiero w latach siedemdziesiątych ponownie rozpoczęły realizować strategię going international i to przede wszystkim w Luksemburgu i Wielkiej Brytanii, a stopniowo również w pozostałych krajach Unii Europejskiej, w Szwajcarii, Stanach Zjednoczonych, Japonii, centrach offshore, ale także na emerging markets - w nowych krajach członkowskich UE, Rosji i Chinach. W książce wyjaśniono, dlaczego w tych państwach lub z tych państw wzrastająca liczba banków niemieckich prowadzi działalność operacyjną. Omówione zostały również wszelkie możliwe formy obecności banków na rynkach zagranicznych, od przedstawicielstwa, przez oddział do samodzielnych pod względem prawnym spółek. Przypomniano również o największych przejęciach banków zagranicznych, w tym m.in. amerykańskiego banku inwestycyjnego Bankier Trust przez Deutsche Bank i o udziale banków niemieckich w eurobankach oraz w europejskich grupach bankowych.

WSPÓŁPRACA ZAGRANICZNA SAMORZĄDU LOKALNEGO W WIELKOPOLSCE

Ryszarda Formuszewicz
ISBN: 83-87688-54-1
Okładka miękka
Liczba stron: 176
Cena: 22 zł
Data wydania 2004
Autorka podjęła próbę jakościowej oceny współpracy zagranicznej samorządu lokalnego w Wielkopolsce w latach 1990-2004. Przeprowadzone badania posłużyły przede wszystkim do ustalenia rzetelnej bazy faktograficznej (wyznaczenia kręgu gmin współpracujących, typu partnerów, chronologicznego rozwoju inicjowanych wspólnie przedsięwzięć, kierunku współpracy), a następnie do wskazania głównych obszarów i uwarunkowań realizowanej współpracy. R. Formuszewicz analizuje różne aspekty fenomenu współpracy zagranicznej samorządu lokalnego (społeczne, ekonomiczne). Przedstawione wyniki i ich interpretacja ukierunkowane zostały na nakreślenie "mapy" i scharakteryzowanie podstawowych parametrów współpracy zagranicznej w województwie wielkopolskim w okresie przedakcesyjnym. Wnioski wynikające z opracowania mogą zainteresować nie tylko działaczy samorządowych i polityków. Praca wzbogacona o liczne tabele, wykresy i wykazy poglądowo i przejrzyście prezentuje zebrane podczas pionierskich badań dane statystyczne.

RAPORTY Z ZIEM WCIELONYCH DO III RZESZY (1942-1944)

(redakcja) Zbigniew Mazur, Aleksandra Pietrowicz, Maria Rutowska
ISBN: 83-87-688-52-5
Okładka twarda
Liczba stron: 664
Cena: 20 zł
Data wydania 2004
Kolejna publikacja z tej serii zawiera 12 raportów sporządzonych w latach 1942-1944 przez Sekcję Zachodnią (Departament Informacji, Delegatura Rządu na Kraj), obrazujących sytuację na ziemiach wcielonych w 1939 r. do Rzeszy. Raporty, dotąd nie publikowane, posiadają unikatową wartość dokumentacyjną. Sporządzane były w niezwykle trudnych warunkach okupacji przez pracowników Sekcji Zachodniej, bardzo dobrze znających sytuację na ziemiach wcielonych dzięki doniesieniom rozlokowanej w terenie siatki informatorów. Celem ich było przekazanie władzom podziemia w kraju oraz rządowi polskiemu w Londynie jak najbardziej sprawdzonych i udokumentowanych informacji. W sposób bardzo wszechstronny i obiektywny raporty ukazują politykę niemiecką wobec ludności polskiej, warunki życia i nastroje panujące w społeczeństwie polskim oraz postawy niemieckiej ludności cywilnej, zwłaszcza Niemców przesiedlonych na teren Polski.

JA, SAMOTNY WIĘZIEŃ... WIĘZIENNE LOSY BOGUMIŁA MIELCARKA W LISTACH I DOKUMENTACH (1940-1942)

(opracowanie) Jadwiga Kiwerska
ISBN: 83-87688-51-7
Okładka miękka
Liczba stron: 96
Cena: 5 zł
Data wydania 2004
Opracowanie dokumentuje okupacyjne dzieje młodego Poznaniaka, Bogumiła Mielcarka (1922-1942), który aresztowany za działalność konspiracyjną w 1940 r. dwa lata spędził w hitlerowskich więzieniach: najpierw w Forcie VII w Poznaniu, następnie w Berlinie (Spandau i Moabit), w 1942 r. zginął w obozie koncentracyjnym Mauthausen-Gusen. Książka zawiera przejmujące listy do rodziny, które Bogumiłowi Mielcarkowi wolno było przesyłać z więzienia oraz kilkadziesiąt fotografii przedstawiających zachowane dokumenty i pamiątki. Całość, przez swoją tragiczną wymowę i autentyzm, stanowi niezwykły przyczynek do historii pokolenia Kolumbów w Wielkopolsce. W. Bartoszewski napisał we wstępie: "Los chciał, że urodziłem się jak Bogumił Mielcarek - w roku 1922. Gdy wybuchła II wojna światowa mieliśmy po kilkanaście lat lub niewiele więcej (...). Bogumił nie zdołał podjąć zbrojnej walki z okupantem, ale za te zaledwie kilka miesięcy działalności konspiracyjnej zapłacił

więzienną gehenną, trwającą dwa lata, a potem śmiercią; zapłacił więc, jak wielu innych, cenę najwyższą. Gdy czytam Jego listy (...), oglądam pamiątki po Nim, cenne drobiazgi, które przetrwały w archiwum rodzinnym, odczuwam szacunek dla postawy tego młodego Polaka. I jestem przekonany, że pamięć o Nim i podobnych Mu pozostanie żywa".

ZJEDNOCZONE NIEMCY. BILANS PRZEMIAN EKONOMICZNYCH, SPOŁECZNYCH I POLITYCZNYCH (1990-2002)

(redakcja) Piotr Kalka, Jadwiga Kiwerska
ISBN: 83-87688-47-9
Okładka twarda
Liczba stron: 415
Cena: 42 zł
Data wydania 2004

Praca jest efektem badań prowadzonych przez interdyscyplinarny zespół pracowników Instytutu Zachodniego i dotyczy różnych aspektów funkcjonowania Republiki Federalnej Niemiec od momentu zjednoczenia w 1990 r. do 2002 r. Przedmiotem zainteresowania stały się trzy główne płaszczyzny: ekonomiczna, społeczna i polityczna. Zdecydowano się skoncentrować właśnie na zagadnieniach z tych dziedzin uważając, że mają one kluczowe znaczenie dla dalszego rozwoju demokracji niemieckiej, wzmacniania potencjału gospodarczego i społecznego RFN, postępów integracji europejskiej, wreszcie kształtowania się nowej roli Niemiec na arenie międzynarodowej. Opisano zatem proces gospodarczej integracji obu części Niemiec, przemiany w sferze społecznej, w systemie partyjnym oraz w sposobie zachowań wyborczych, przedstawiono również kontynuację i nowe elementy w polityce zagranicznej. Dzięki temu udało się dokonać wartościowego i wyczerpującego bilansu dokonań, osiągnięć i porażek zjednoczonych Niemiec zarówno w polityce wewnętrznej, jak i na arenie międzynarodowej, zwłaszcza w integrującej się Europie.

A BLIŹNIEGO SWEGO... KOŚCIOŁY W NIEMCZECH WOBEC "PROBLEMU ŻYDOWSKIEGO"

Anna Wolff-Powęska
ISBN: 83-87688-43-6
Okładka miękka
Liczba stron: 464
Cena: 35 zł
Data wydania 2003

Przedmiotem opracowania jest stosunek przedstawicieli hierarchii kościelnej i społeczności chrześcijańskiej, skupionej w Kościołach ewangelickich i w Kościele katolickim w Niemczech do Żydów w XX wieku, szczególnie w warunkach hitlerowskiego państwa totalitarnego. Pogłębiona próba ukazania historycznej ewolucji postawy Kościołów niemieckich i ich przedstawicieli (od hierarchów, przez szeregowe duchowieństwo po rzesze wiernych) wobec "kwestii żydowskiej" nie ma służyć usprawiedliwianiu czy potępianiu postawy ludzi Kościoła, lecz nade wszystko wyjaśnianiu. Zrozumienie wielce skomplikowanych i kontrowersyjnych kwestii ułatwia szerokie tło historyczne i mnogość źródeł, do których odwołuje się autorka.

KULTURA BEZPIECZEŃSTWA NARODOWEGO W POLSCE I NIEMCZECH

Krzysztof Malinowski
ISBN: 83-87688-40-1
Okładka miękka
Liczba stron: 312
Cena: 20 zł
Data wydania 2003

Publikacja Instytutu Zachodniego ukazuje główne kierunki polityki bezpieczeństwa Polski i Niemiec na przełomie wieków. Za punkt wyjścia obrano kulturowe i historyczne uwarunkowania tej polityki, a za punkt odniesienia międzynarodowe wyzwania po zakończeniu zimnej wojny oraz instytucje bezpieczeństwa europejskiego (KBWE/OBWE, NATO) i procesy ich ewolucji. Zakorzenione historycznie i wyrastające z oryginalnych doświadczeń normy nie tylko decydują o odmiennym postrzeganiu własnego bezpieczeństwa, lecz

ważą często na aktualnych wyborach politycznych. Z pewnością w przypadku Polski i Niemiec oddziaływanie doświadczenia historii jest wyrazistsze i być może silniejsze niż w innych krajach europejskich, ponieważ jest ono głęboko osadzone w społecznej świadomości. Książka zawiera również ogólniejsze teoretyczne studia charakteryzujące koncepcję bezpieczeństwa narodowego i jej wariant w postaci kultury strategicznej.

KATYŃ. ZBRODNIA I PROPAGANDA. NIEMIECKIE FOTOGRAFIE DOKUMENTACYJNE ZE ZBIORÓW INSTYTUTU ZACHODNIEGO

ISBN: 83-87688-36-3
Okładka twarda
Liczba stron: *176*
Cena: 40 zł
Data wydania 2003

Publikacja stanowi unikatowy zbiór niemieckich zdjęć z Katynia, pochodzących z Archiwum II wojny światowej Instytutu Zachodniego w Poznaniu. Fotograficzną ilustracje zbrodni, świadomi jej wymowy, przekazujemy bez komentarza. Zbiór liczy 265 zdjęć, z czego 131 to duplikaty. Zgromadzony zbiór nie ma charakteru uporządkowanego. Zdjęcia pochodzą z różnych źródeł i były prawdopodobnie gromadzone dla celów propagandowych przez jedną z instytucji niemieckich (być może Regierung des Generalgouverments Hauptabteilung Propaganda w Krakowie, gdyż wiele zdjęć ma na rewersie pieczątkę właśnie tej instytucji). Prezentowane w albumie zdjęcia zostały posegregowane w sekwencje tematyczne z zachowaniem oryginalnych opisów w języku niemieckim. Zdjęcia są bardzo drastyczne i wymowne. W końcowej części albumu umieszczono ich przykładowe rewersy, pokazujące niejednorodność kolekcji pod względem sposobu katalogowania, opisów, używanych pieczątek. Album w części wstępnej zawiera fotokopie ważniejszych dokumentów stalinowskich dotyczących sprawy więzionych polskich oficerów, które zostały przekazane przez władze rosyjskie stronie polskiej.

KOŚCIÓŁ KATOLICKI W POLSCE WOBEC INTEGRACJI EUROPEJSKIEJ

Natalia Jackowska
ISBN: 83-87688-37-1
Okładka miękka
Liczba stron: *327*
Cena: 20 zł
Data wydania 2003

Udział Kościoła w dyskusji o integracji europejskiej nawiązuje do wielowiekowych tradycji formowania tożsamości Starego Kontynentu na gruncie chrześcijańskiej etyki i kultury. Europa to rzeczywistość dynamiczna, a jej kształtowanie w polskiej współczesności łączy się z odbudową społeczeństwa obywatelskiego po latach totalitarnego ubezwłasnowolnienia, bowiem klucz do jednoczącej się Europy znajduje się w rękach Polaków. Rozprawa łączy oficjalne nauczanie Kościoła na temat jego roli w procesie integracyjnym z toczącą się w Polsce debatą. Zawiera cenne wiadomości dotyczące genezy i procesu formowania opinii o jednoczącej się Europie. praca stanowi ważny całościowy przyczynek do poznania podstawowych założeń, działań, ale także uwarunkowań i wysiłków Kościoła w Polsce w pierwszej fazie procesu integracyjnego z Unią Europejską. Ukazuje w sposób rzetelny i obiektywny stan tego procesu, jego zagrożenia, ale i szanse. Książka wydana w koedycji z Prymasowskim Wydawnictwem Gaudentinum.

INSTYTUT ZACHODNI
ul. Mostowa 27
61-854 Poznań
tel. (061) 852 76 91 w. 215,
fax (061) 852 49 05,
e-mail: olszewska@iz.poznan.pl
www.ksiegarnia.iz.poznan.pl

TRUDNY DIALOG. POLSKO-NIEMIECKA WSPÓLNOTA INTERESÓW W ZJEDNOCZONEJ EUROPIE
(redakcja) Krzysztof Malinowski, Markus Mildenberger
ISBN: 83-87688-19-3
Okładka miękka
Liczba stron: 184
Cena: 23 zł
Data wydania 2001
W dziesięć lat po podpisaniu traktatu o dobrym sąsiedztwie i przyjaznej współpracy między Polską i Niemcami można pokusić się o próbę oceny aktualnego stanu 'polsko-niemieckiej wspólnoty interesów'. Bilans osiągnięć i deficytów sporządzili autorzy wywodzący się zarówno z kręgów praktyki politycznej jak i spośród teoretyków-naukowców. Po euforii i optymizmie z początku lat dziewięćdziesiątych przyszedł czas na bardziej realistyczne spojrzenie na wzajemne stosunki widziane w szerszej perspektywie procesu integracji i rozszerzania Unii czy tworzenia nowej architektury bezpieczeństwa w Europie. Przedmiotem zainteresowania dziewięciu autorów z Niemiec i Polski stały się aspekty polityczne, socjologiczne i militarne tych procesów. Część pierwsza opracowania, skupiona na problemach politycznych, zawiera diagnozę stanu stosunków polsko-niemieckich oraz próbę zarysowania perspektyw ich rozwoju w przyszłości. Ukazano tu oczekiwania strony polskiej wobec niemieckiego partnera (Niemcy jako promotor nowych krajów członkowskich w poszerzonej UE), a także postulat udziału Polski w kształtowaniu unijnej Ostpolitik. Dokonano także krytycznego bilansu ostatniego dziesięciolecia i wskazano na szersze przyczyny deficytów w stosunkach polsko-niemieckich. Część druga dotyczy europejskich uwarunkowań stosunków polsko-niemieckich w świetle decyzji o rozszerzeniu UE. Mechanizm pogłębionej współpracy uznano za jedynie możliwe rozwiązanie problemów, które mogą stanąć przed UE złożoną z 30 państw. Dokonano na tym tle określenia roli współpracy Niemiec i Francji w procesie wstąpienia Polski do UE. Pokazano także zróżnicowany obraz opinii polskiego społeczeństwa dotyczących spodziewanego członkostwa w UE. Część trzecia poświęcona została zagadnieniom europejskiej architektury bezpieczeństwa i oczekiwaniom wobec niej artykułowanym w obu krajach przez elity polityczne.

POLACY I NIEMCY NA DRODZE DO PARTNERSKIEGO SĄSIEDZTWA. PRÓBA BILANSU DZIESIĘCIOLECIA 1989-1998
(redakcja) Dieter Bingen, Krzysztof Malinowski
ISBN: 83-87688-06-1
Okładka miękka
Liczba stron: 564
Cena:39 zł
Data wydania 2000
Zespół polskich i niemieckich badaczy postawił sobie za cel poznanie i zbadanie stosunków polsko-niemieckich w różnych dziedzinach (m. in. wzajemne postrzeganie, ochrona środowiska, współpraca wojskowa, wymiana handlowa, współpraca i kontakty przygraniczne, turystyka), przy pominięciu "wielkiej" polityki i ogólnoeuropejskich uwarunkowań. Ustalenia badawcze dotyczą dziesięciolecia 1989-1998 i przynoszą odpowiedź zwłaszcza na pytanie, w jakim stopniu uzasadnione są opinie o pełnej normalizacji sąsiedztwa polsko-niemieckiego. Oprócz prezentacji uwarunkowań i przyczyn opisywanych zjawisk, a także ich konsekwencji dla stosunków polsko-niemieckich, sformułowano też wnioski dotyczące danej dziedziny, propozycje jej ewentualnego usprawnienia i wskazania możliwości konstruktywnego rozwiązania występujących problemów bądź wskazania nowych sfer aktywności dla instytucji państwowych, organizacji społecznych, środowisk lokalnych.

BYĆ POLAKIEM W NIEMCZECH
(redakcja) Anna Wolff-Powęska, Eberhard Schulz
ISBN: 83-87668-OS-3
Okładka twarda
Liczba stron: 560
Cena: 39 zł
Data wydania 2000
"Praca oddana do rąk czytelnika stanowi wynik polsko-niemieckiego projektu badawczego. Wspólne pochylenie się nad zagadnieniem pozwala na bardziej obiektywną, wolną od polsko-, jak i niemieckocentrycznego nastawienia, ocenę. Każda migracja ma bowiem przede wszystkim głęboko ludzki wymiar. Stwarza problemy, których rozwiązanie wymaga wspólnych działań, wolnych od nacjonalistycznych tendencji. (...) Jeśli tom posłuży jako skromna inspiracja do dalszych, tak niezbędnych badań, to spełni on swój podstawowy dla nauki cel. Zawiera on obok prezentacji wyników badań pewne propozycje rozumnego współżycia Niemców i Polaków, dostarcza praktycznych wskazówek dla administracji różnych szczebli oraz politycznych decyzji. Z uwagi na fakt, iż jest to projekt polsko-niemiecki, praca ukazała się w obu wersjach językowych". (ze wstępu Anny Wolff-Powęskiej i Eberharda Schulza) Edycja niemieckojęzyczna opublikowana została nakładem Droste Verlag.

NIEMCY WSPÓŁCZESNE. ZARYS ENCYKLOPEDYCZNY
Praca zbiorowa
ISBN: 83-85003-98-3
Okładka twarda
Liczba stron: 912
Cena: 20 zł
Data wydania 1999
Obszerne kompendium wiedzy na temat powojennych Niemiec, najpierw podzielonych na strefy okupacyjne, następnie na dwa odrębne państwa (NRD i RFN) i ostatecznie zjednoczonych po 1990 r. Zawiera ponad 800 haseł monograficznych (np. polityka zagraniczna, granice, przemysł, literatura, muzyka), a także rzeczowych i biograficznych z dziedziny historii, polityki, ekonomii i kultury. Obfity i unikatowy materiał faktograficzny znaleźć można w postaci aneksów i tabel. Publikacja adresowana do szerokiego kręgu Czytelników poszukujących odpowiedzi na pytania dotyczące współczesnych Niemiec.

ELITY W JEDNOCZĄCYCH SIĘ NIEMCZECH
(redakcja) Hubert Orłowski, Maria Tomczak
ISBN: 83-87688-01-0
Okładka miękka
Liczba stron: 344
Cena: 20 zł
Data wydania 1999
Prezentowana praca jest próbą udzielenia odpowiedzi na pytanie o charakter i strukturę współczesnych elit niemieckich oraz choćby przybliżeniem odpowiedzi na inne, bardziej złożone pytania. Autorzy tomu zdają sobie przy tym sprawę, że analizowane przez nich procesy jednoczenia się elit nie są jeszcze zakończone. Sprawia to, że na ostateczną odpowiedz na każde z tych pytań przyjdzie nam jeszcze nieco zaczekać.

MITTELEUROPA REDIVIVA? EUROPA ŚRODKOWO- I POŁUDNIOWO-WSCHODNIA W POLITYCE ZJEDNOCZONYCH NIEMIEC

Bogdan Koszel
ISBN: 83-87688-00-2
Okładka miękka
Liczba stron: 351
Cena: 20 zł
Data wydania 1999

Reunifikacja Niemiec w 1990 r. doprowadziła do powstania olbrzymiego państwa z silnym potencjałem gospodarczym i ludnościowym, które z racji swej przynależności do Unii Europejskiej i NATO zaczęło ujawniać niemałe ambicje do odgrywania jednej z czołowych ról w Europie. Jednocześnie burzliwe przemiany ustrojowe zachodzące w bliskim sąsiedztwie Niemiec zmusiły je do prowadzenia takiej polityki zewnętrznej, aby proces transformacji w środkowo- i południowo-wschodnim regionie Europy odbywał się bez większych wstrząsów. W prezentowanej książce czytelnik znajdzie przeprowadzoną z przywołaniem perspektywy lat 1918 i 1989 analizę zaangażowania niemieckiego - politycznego, gospodarczego i społecznego - na obszarze od Bałtyku i Bugu po Morze Czarne i Adriatyk. Przede wszystkim jednak lektura pozwoli znaleźć odpowiedź na pytanie, czy istnieją podstawy, by obawiać się zjednoczonych Niemiec i ich aktywnej polityki wobec wschodnich i południowo-wschodnich sąsiadów, czy rzeczywiście Mitteleuropa rediviva?

STOSUNKI POLSKO-NIEMIECKIE 1938-1939

Stanisław Żerko
ISBN: 83-85003-95-9
Okładka miękka
Liczba stron: 499
Cena: 25 zł
Data wydania 1998

Jedenastomiesięczny okres poprzedzający wybuch II wojny światowej, w którym Polska zdecydowała się na otwartą polityczną konfrontację z Trzecią Rzeszą, zasługuje na szczególną uwagę. Nigdy dotąd bowiem polska polityka zagraniczna nie splotła się ze stosunkami międzynarodowymi tak ściśle, jak wówczas, gdy Rzeczpospolita, odrzuciwszy wyznaczone jej w hitlerowskim programie polityki zagranicznej miejsce sojusznika Niemiec, stała się nagle przeszkodą na drodze do ekspansji Trzeciej Rzeszy na wschód. Analiza stosunków polsko-niemieckich w latach 1938-1939 zrodziła jednocześnie pytanie o rolę, jaką polska dyplomacja odegrała w obliczu rosnącego zagrożenia. Dzieje relacji na linii Warszawa-Berlin u schyłku lat trzydziestych nie mogły się wszakże ograniczać do historii dyplomatycznej. Autor wskazuje więc na znaczenie wewnętrznych uwarunkowań polityki zagranicznej - nastawienia opinii publicznej, nastrojów społecznych w reakcji na poszczególne wydarzenia, polityki wobec mniejszości narodowych w obu państwach, rozwoju wypadków w Wolnym Mieście Gdańsku. Prezentowana monografia, ze względu na zastosowaną w niej metodę analizy stosunków dwustronnych głównie na podstawie dokumentów, a w następnej kolejności literatury przedmiotu, zawiera w wielu przypadkach ustalenia całkowicie odmienne od dotychczasowych twierdzeń.

OSWOJONA REWOLUCJA. EUROPA ŚRODKOWO-WSCHODNIA W PROCESIE DEMOKRATYZACJI

Anna Wolff-Powęska
ISBN: 83-85003-96-7
Okładka miękka
Liczba stron: 420
Cena: 15 zł
Data wydania 1998

Przełom 1989/1990 stworzył warunki, które zmuszały do zwiększonego zainteresowania współczesnością. Profesor Annie Wolff-Powęskiej udało się połączyć pasje historyka z temperamentem politologa. Niniejsza książka stanowi plon wieloletnich zainteresowań autorki procesami przechodzenia od dyktatury do demokracji społeczeństw europejskich. Trud demokratyzacji państwa i społeczeństwa w Europie Środkowo-Wschodniej ukazany został tu na tle odchodzenia od dyktatury krajów pofaszystowskich po II wojnie światowej i państw

południowoeuropejskich w latach siedemdziesiątych. Prezentacja zróżnicowanych w czasie i przestrzeni doświadczeń transformacji pozwala przybliżyć i zrozumieć skomplikowany charakter, prawidłowości i specyfikę przeobrażeń demokratycznych w Polsce, byłej NRD, w Czechach, na Słowacji i na Węgrzech. Książka ma charakter eseistyczny i adresowana jest do szerokiego kręgu odbiorców. Autorka nie ocenia opisywanych zjawisk. Komentuje je niejako z dwóch pozycji: naocznego świadka wydarzeń i procesów oraz badacza. Pragnie przekonać czytelnika, odwołując się do licznych przykładów historycznych, iż błędy popełniane na drodze ku demokracji, trudności i sprzeczności związane z dziełem transformacji, nie stanowią bynajmniej polskiej prawidłowości. Charakteryzują one bowiem wszystkie działania na rzecz przezwyciężania struktur totalitarnych. Rewolucje nie zostawiają czasu na naukę. Toteż kraje Europy Środkowo-Wschodniej dokonują jednoczesnego trudu przezwyciężania najnowszej przeszłości i budowania demokratycznej teraźniejszości na własną rękę. Książka Anny Wolff-Powęskiej jest próbą zarysowania portretu społeczeństw środkowoeuropejskich w procesie kształtowania nowej demokratycznej kultury politycznej oraz ukazania jego historycznych uwarunkowań, indywidualnego piętna i europejskiego kontekstu.

PRZED PÓŁWIECZEM... ZIEMIA LUBUSKA W OBIEKTYWIE

(redakcja) Maria Wagińska-Marzec, Piotr Kraszewski
ISBN: 83-85003-88-6
Okładka twarda
Liczba stron: 124
Cena: 20 zł
Data wydania 1997

Realizacja od 1995 r. w Instytucie Zachodnim w Poznaniu projektu badawczego dotyczącego niemieckiego dziedzictwa kulturowego na Ziemiach Zachodnich i Północnych skłoniła uczestniczących w nim naukowców do wykorzystania dokumentacji fotograficznej zgromadzonej przez kolejne ekspedycje naukowe wyruszające z Poznania w okresie powojennym. Niniejszy album obejmuje tylko Ziemię Lubuską - obszar niezwykle interesujący pod względem krajobrazowym i kulturowym. Przenikały tu wpływy polskie, niemieckie i czeskie, a pierwsza ekspedycja IZ była tu już w latach 1947-48. Album ukazuje nie tylko piękno tej ziemi, ale też rozmiary zniszczeń dokonanych w wyniku działań wojennych. Zadbano, by dobór zdjęć zainteresował współczesnego czytelnika, szczególnie dawnych i obecnych mieszkańców Ziemi Lubuskiej. Publikacja wydana przy finansowym wsparciu PKO BP.

INWESTYCJE NIEMIECKIE W ZACHODNICH WOJEWÓDZTWACH PRZYGRANICZNYCH POLSKI

(redakcja) Piotr Kalka
ISBN: 83-85003-92-4
Okładka miękka
Liczba stron: 300
Cena: 10 zł
Data wydania 1997

Dokonująca się w Polsce od 1989 r. restrukturyzacja i modernizacja gospodarki powoduje, iż kraj nasz jest szczególnie zainteresowany poważnymi inwestycjami zagranicznymi przyspieszającymi ten proces. Inwestycje niemieckie liczą się ze względu na potencjał finansowy i wysoki poziom technologiczny. Również traktat o dobrym sąsiedztwie i przyjaźni zawarty między Polską a Niemcami 17 czerwca 1991 r. kładzie nacisk na rozwój współpracy gospodarczej. Obszerne opracowanie poświęcone problematyce inwestycji niemieckich na terenie Polski prezentuje nie tylko wyniki badań nad gospodarczo-prawnymi aspektami inwestycji niemieckich w województwach gorzowskim, jeleniogórskim, poznańskim, szczecińskim i zielonogórskim. Istotnym novum jest przedstawienie opinii mieszkańców terenów objętych analizą oraz ukazanie związków inwestycji ze środowiskiem przyrodniczym. Badania prowadzone były na zlecenie Wojewody Poznańskiego w ramach projektu badawczego realizowanego w latach 1994-97 przez Instytut Zachodni i finansowanego przez Komitet Badań Naukowych. Książka, oprócz walorów naukowych, przydatna będzie zapewne dla osób i instytucji promujących zachodnie pogranicze Polski dla inwestycji zagranicznych. Z uwagi jednak na zgromadzenie wielu obserwacji o charakterze uniwersalnym może być także pomocna przy prowadzeniu podobnych badań na innych terenach.

WOKÓŁ NIEMIECKIEGO DZIEDZICTWA KULTUROWEGO NA ZIEMIACH ZACHODNICH I PÓŁNOCNYCH
(redakcja) Zbigniew Mazur
ISBN: 83-85003-87-8
Okładka miękka
Liczba stron: 590
Cena: 15 zł
Data wydania 1997
"Od kilku lat narasta zainteresowanie właśnie niemiecką przeszłością Ziem Zachodnich i Północnych oraz polskim stosunkiem do niemieckiej spuścizny kulturowej. Nie jest to sprawa tylko wąskich elit (...). Zjawisko to ma zdecydowanie szerszy wymiar społeczny. Najlepiej o tym świadczą bardzo pozytywne reakcje na stałe i okresowe wystawy obrazujące niemiecką historię, niemiecką kulturę na Ziemiach Zachodnich i Północnych. W wielu muzeach powstały lub powstają stałe ekspozycje poświęcone dziejom regionu i miasta, które całkowicie zrywają z obskurnym programem: dział archeologiczny ukazujący starą warstwę słowiańską, potem duża luka chronologiczna i na koniec historia po II wojnie światowej. Nareszcie pojawia się niemiecka warstwa kulturowa (historyczna) i naturalnie zmienia się obraz czasów PRL. (...) Przed Niemcami i Polakami wyrastają nowe zadania, które wymagają odrzucenia bagażu niedobrej przeszłości. Od Niemców należy oczekiwać pielęgnowania wschodniej tradycji na tej samej zasadzie, jak Polacy powinni pielęgnować tradycję związaną z własnymi kresami wschodnimi. Byłoby jednak bardzo źle, gdyby w obu wypadkach oznaczało to przemilczenie niewygodnych aspektów przeszłości". (fragment wprowadzenia).

II. POLICY PAPERS I ZESZYTY INSTYTUTU ZACHODNIEGO

IZ POLICY PAPERS

1. Maria Rutowska, Zbigniew Mazur, Hubert Orłowski, *Historia i pamięć: masowe przesiedlenia 1939-1945-1949* (wersja ang., niem., polska), 2009 r., IZ Policy Papers 1, 66 ss., cena: 6,00 zł.
2. Michał Nowosielski, *Odradzanie się społeczeństwa obywatelskiego. Rozwój polskiego trzeciego sektora w latach 1989-2008* (wersja ang., niem., polska), 2009 r., IZ Policy Papers 2, 66 ss., cena: 6,00 zł.
3. Joanna Dobrowolska-Polak, *Międzynarodowa solidarność. Operacje pokojowe ONZ, NATO i UE* (wersja polska), 2009 r., IZ Policy Papers 3, 61 ss., cena: 6,00 zł.
4. Bogdan Koszel, *Mocarstwowe aspiracje Niemiec w Europie XXI wieku : realia i perspektywy (Raport z badań)*,2012 r., IZ Policy Papers 6, 114 ss.,cena: 15,00 zł.

ZESZYTY INSTYTUTU ZACHODNIEGO

1. Bogdan Koszel, *"Nowe otwarcie" ? Stosunki polsko-niemieckie w okresie rządów koalicji PO-PSL (2007-2009)*, 2009 r., Zeszyt IZ 57,56 ss., cena: 10,00 zł.
2. Maria Wagińska-Marzec*, Konflikt wokół Widocznego Znaku w świetle prasy polskiej*, 2009 r., Zeszyt IZ 56, 144 ss., cena: 10,00 zł.
3. Zbigniew Mazur, *Widoczny Znak (2005-2009)*, 2009 r., Zeszyt IZ 55, 104 ss., cena: 10,00 zł.
4. Piotr Kalka, *Potencjał badawczo-rozwojowy RFN (na tle innych krajów Unii Europejskiej)*, 2009 r., Zeszyt IZ 54, 41 ss., cena: 10,00 zł.
5. Piotr Cichocki, *Wybrane problemy badań nad tożsamością europejską*, 2009r., Zeszyt IZ 59, 64 ss., cena: 10,00 zł.
6. Bogdan Koszel, *Integracja Turcji z Unią Europejską z perspektywy RFN*, 2009r., Zeszyt IZ 52, 56 ss., cena: 10,00 zł.
7. Ilona Romiszewska, *Banki niemieckie w Unii Europejskiej*, 2009 r., Zeszyt IZ 51, cena: 10,00 zł.
8. Jadwiga Kiwerska, *Osłabione supermocarstwo. Pozycja USA w świecie po ośmiu latach prezydentury George'a W.Busha*, 2008r., Zeszyt IZ 50, 63 ss., cena: 10,00 zł.
9. Piotr Kubiak, *Początki wielkiej koalicji w Niemczech (2005)*, 2008 r., Zeszyt IZ 49, 56 ss., 63cena: 10,00 zł
10. Marta Gotz, *Czynniki wzrostu gospodarczego związane z wiedzą. Niemcy na tle Unii Europejskiej*, 2008 r., Zeszyt IZ 48, 70 ss., cena: 10,00 zł.
11. Joanna Dobrowolska-Polak, *Niemiecka polityka działań humanitarnych*, 2008 r., Zeszyt IZ 47, 76 ss., cena: 10,00 zł.
12. Bartosz Korzeniewski, *Święta polityczne w zjednoczonych Niemczech*, 2007 r., Zeszyt IZ 46, 76 ss., cena: 10,00 zł.
13. Witold Ostant, *Europejski Urząd Policji (Europol). Instytucja europejskiego systemu bezpieczeństwa wewnętrznego i wymiaru sprawiedliwości*, 2007 r., Zeszyt IZ 45, 80 ss., cena: 10,00 zł.
14. Krzysztof Malinowski, *Nauka i polityka zagraniczna. Dyskurs o międzynarodowej roli Niemiec (1990-2005*), 2007 r., Zeszyt IZ 44, 104 ss., cena: 10,00 zł.
15. Jadwiga Kiwerska, *Odwrót od rewolucji ? Nowe elementy w amerykańskiej polityce zagranicznej*, 2006 r., Zeszyt IZ 43, 65 ss., cena: 10,00 zł.
16. Bogdan Koszel*, Partnerstwo z rozsądku ? Stosunki Francji ze zjednoczonymi Niemcami (1999-2006)*, 2006 r., Zeszyt IZ 42, 55 ss., cena: 10,00 zł.
17. Michał Nowosielski, *Trzeci sektor w Polsce i w Niemczech*, 2006 r., Zeszyt IZ 41, 63 ss., cena: 10,00 zł.
18. Marcin Tujdowski, *Asymilacja a tożsamość mniejszości narodowej. Przypadek Serbołużyczan*, 2006 r., Zeszyt IZ 40, 67 ss., cena: 10,00 zł.
19. Maria Wagińska-Marzec*, Pełnomocnicy ds.. Kultury i mediów w RFN*, 2006r., Zeszyt IZ 39, 70 ss., cena: 10,00 zł.

INSTYTUT ZACHODNI
ul. Mostowa 27
61-854 Poznań
tel. (061) 852 76 91 w. 215,
fax (061) 852 49 05,
e-mail: olszewska@iz.poznan.pl
www.ksiegarnia.iz.poznan.pl

III. PRZEGLĄD ZACHODNI

Czasopismo naukowe Instytutu Zachodniego ukazuje się nieprzerwanie od ponad sześćdziesięciu lat. Problematykę czasopisma określa hasło: Polska – Niemcy – Europa. Poszczególne zeszyty posiadają stałą strukturę wewnętrzną z podstawowymi działami: artykuły, materiały, przeglądy i komentarze, polemiki i dyskusje, oceny i omówienia, z kroniki naukowej. Więcej informacji na temat „Przeglądu Zachodniego", w tym spisy treści, znajdują się na stronie http://www.iz.poznan.pl/pz/.

1. Przegląd Zachodni 1/12,cena: 15,00 zł.
2. Przegląd Zachodni 2/12,cena: 15,00 zł.
3. Przegląd Zachodni 3/12,cena: 15,00 zł.
4. Przegląd Zachodni 1/11,cena: 15,00 zł.
5. Przegląd Zachodni 2/11,cena: 15,00 zł.
6. Przegląd Zachodni 3/11,cena: 15,00 zł.
7. Przegląd Zachodni 4/11,cena: 15,00 zł.
8. Przegląd Zachodni 1/10,cena: 15,00 zł.
9. Przegląd Zachodni 2/10,cena: 15,00 zł.
10. Przegląd Zachodni 3/10,cena: 15,00 zł.
11. Przegląd Zachodni 4/10,cena: 15,00 zł.
12. Przegląd Zachodni 1/09,cena: 15,00 zł.
13. Przegląd Zachodni 2/09,cena: 15,00 zł.
14. Przegląd Zachodni 3/09,cena: 15,00 zł.
15. Przegląd Zachodni 4/09,cena: 15,00 zł.
16. Przegląd Zachodni 1/08,cena: 15,00 zł.
17. Przegląd Zachodni 2/08,cena: 15,00 zł.
18. Przegląd Zachodni 3/08,cena: 15,00 zł.
19. Przegląd Zachodni 4/08,cena: 15,00 zł.
20. Przegląd Zachodni 1/07,cena: 15,00 zł.
21. Przegląd Zachodni 2/07,cena: 15,00 zł.
22. Przegląd Zachodni 3/07,cena: 15,00 zł.
23. Przegląd Zachodni 4/07,cena: 15,00 zł.
24. Przegląd Zachodni 1/06,cena: 15,00 zł.
25. Przegląd Zachodni 2/06,cena: 15,00 zł.
26. Przegląd Zachodni 3/06,cena: 15,00 zł.
27. Przegląd Zachodni 4/06,cena: 15,00 zł.

IV. TANIA KSIĄŻKA

MONOGRAFIE NAUKOWE

1. Andrzej Brożek, *Niemcy zagraniczni w polityce kolonizacji pruski prowincji wschodnich (1886-1918)*, 1989 r., 355 ss., cena: 0,50 zł.
2. Tomasz Budnikowski, *Niemiecki rynek pracy w epoce przemian strukturalnych i ustrojowych*, 1993 r., 243 ss., cena: 0,50 zł.
3. Władysław Czapliński, *Obywatelstwo w procesie normalizacji stosunków RFN-PRL i RFN-NRD*, 1990 r., 261 ss., cena: 0,50 zł.
4. *Położenie ludności w tzw. Kraju warty w okresie okupacji hitlerowskiej* ,Dokumenta Occupationis T. XIII, 1990 r., 398 ss., cena: 0,50 zł.
5. *Dorobek naukowy WKP PRL-RFN (1972-1987)*, 1992 r., 193 ss., cena: 0,50 zł.
6. Włodzimierz Jastrzębski, *Der Bromberger Blutsonntag. Legende und Wirklichkeit*, 1990 r., 199 ss., cena: 0,50 zł.
7. Red. Bronisław Kortus, Zbigniew Kulak*, Europa w nauczaniu geografii w Polsce i RFN*, 1991 r., 170 ss., cena: 0,50 zł.
8. Stanisław Lisiecki, *Robotnicy cudzoziemscy w strukturze społeczeństwa zachodnioniemieckiego*, 1991 r., 192 ss., cena: 0,50 zł.
9. Jan Majewski*, Drogi i bezdroża spółdzielczości niemieckiej w Polsce 1919-1939*, 1990 r., 210 ss., cena: 0,50 zł.
10. Wacław Miziniak, *Zieloni w RFN*, 1990 r., 262 ss., cena: 0,50 zł.
11. Henryk Olszewski, *Zwischen Begeisterung und Wiederstand*, 1989 r., 211 ss., cena: 0,50 zł
12. *Międzyrzecze Wisły i Sanu - przykład regionu przeobrażonego przez górnictwo siarki i przemysł*, 1990 r., 102 ss., cena: 0,50 zł.
13. Red. Zdzisław Nowak, *RFN w systemie integracyjnym EWG*, 1991 r., 238 ss., cena: 0,50 zł.
14. Red. Anna Wolff-Powęska, *Polacy wobec Niemców. Z dziejów kultury politycznej Polski 1945-1989*, 1993 r., 418 ss., cena: 5,00 zł.
15. *Bibliografia PZ 1984-1995*, 2009 r., 182 ss., cena: 3,00 zł.
16. Anna Wolff-Powęska, *Oswojona rewolucja. Europa Środkowo-Wschodnia w procesie demokratyzacji*, 1998 r., 418 ss., cena: 15,00 zł.
17. Red. Hubert Orłowski, Maria Tomczak, *Elity jednoczących się Niemiec*, 1999 r., 343 ss., cena: 20,00 zł.
18. Ilona Romiszewska, *EWG-Polska. Handel rolno-spożywczy*,1992 r., 144 ss., cena: 0,50 zł.
19. Andrzej Sakson, *Młodzież Berlina Zachodniego. Studium socjologiczne*, 1991 r., 291 ss., cena: 0,50 zł.
20. Janusz Węc, *FDP wobec polityki wschodniej RFN w latach 1969-1982*,1990 r., 335 ss., cena: 0,50 zł.

ZESZYTY INSTYTUTU ZACHODNIEGO

1. Jadwiga Kiwerska*, Neokonserwatywna polityka George'a W. Busha. Założenia , realizacja i skutki*, 2005 r., Zeszyt IZ 38, 73 ss., cena: 2,00 zł
2. Maria Wagińska-Marzec, *Wokół federalizmu w sferze kultury w RFN*, 2005 r., Zeszyt IZ 37, 45 ss., cena: 2,00 zł.
3. Maria Tomczak, *Dwa terroryzmy: regionalny i międzynarodowy*,2005 r., Zeszyt IZ 36, 54 ss., cena: 2,00 zł.
4. Piotr Kalka, *Polityka badawczo-rozwojowa Wspólnot Europejskich- w perspektywie przystąpienia Polski do ugrupowania*,1998 r., Zeszyt IZ 5, 56 ss., cena: 2,00 zł.

PRZEGLĄD ZACHODNI

1. Przegląd Zachodni 1/05,cena: 5,00 zł.
2. Przegląd Zachodni 2/05,cena: 5,00 zł.
3. Przegląd Zachodni 3/05,cena: 5,00 zł.
4. Przegląd Zachodni 4/05,cena: 5,00 zł.
5. Przegląd Zachodni 1/04,cena: 5,00 zł.
6. Przegląd Zachodni 2/04,cena: 5,00 zł.
7. Przegląd Zachodni 3/04,cena: 5,00 zł.
8. Przegląd Zachodni 4/04,cena: 5,00 zł.
9. Przegląd Zachodni 1/03,cena: 5,00 zł.
10. Przegląd Zachodni 3/03,cena: 5,00 zł.
11. Przegląd Zachodni 4/03,cena: 5,00 zł.
12. Przegląd Zachodni 1/02,cena: 5,00 zł.
13. Przegląd Zachodni 2/02,cena: 5,00 zł.
14. Przegląd Zachodni 3/02,cena: 5,00 zł.
15. Przegląd Zachodni 4/02,cena: 5,00 zł.
16. Przegląd Zachodni 1/01,cena: 5,00 zł.
17. Przegląd Zachodni 2/01,cena: 5,00 zł.
18. Przegląd Zachodni 3/01,cena: 5,00 zł.

INSTYTUT ZACHODNI
ul. Mostowa 27
61-854 Poznań
tel. (061) 852 76 91 w. 215,
fax (061) 852 49 05,
e-mail: olszewska@iz.poznan.pl
www.ksiegarnia.iz.poznan.pl

19. Przegląd Zachodni 4/01,cena: 5,00 zł.
20. Przegląd Zachodni 1/00,cena: 0,50 zł.
21. Przegląd Zachodni 2/00,cena: 0,50 zł.
22. Przegląd Zachodni 3/00,cena: 0,50 zł.
23. Przegląd Zachodni 4/00,cena: 0,50 zł.
24. Przegląd Zachodni 1/99,cena: 0,50 zł.
25. Przegląd Zachodni 2/99,cena: 0,50 zł.
26. Przegląd Zachodni 3/99,cena: 0,50 zł.
27. Przegląd Zachodni 4/99,cena: 0,50 zł.
28. Przegląd Zachodni 1/98,cena: 0,50 zł.
29. Przegląd Zachodni 2/98,cena: 0,50 zł.
30. Przegląd Zachodni 3/98,cena: 0,50 zł.
31. Przegląd Zachodni 4/98,cena: 0,50 zł.
32. Przegląd Zachodni 1/97,cena: 0,50 zł.
33. Przegląd Zachodni 2/97,cena: 0,50 zł.
34. Przegląd Zachodni 3/97,cena: 0,50 zł.
35. Przegląd Zachodni 4/97,cena: 0,50 zł.
36. Przegląd Zachodni 1/96,cena: 0,50 zł.
37. Przegląd Zachodni 2/96,cena: 0,50 zł.
38. Przegląd Zachodni 3/96,cena: 0,50 zł.
39. Przegląd Zachodni 4/96,cena: 0,50 zł.
40. Przegląd Zachodni 2/95,cena: 0,50 zł.
41. Przegląd Zachodni 3/95,cena: 0,50 zł.
42. Przegląd Zachodni 1/94,cena: 0,50 zł.
43. Przegląd Zachodni 2/94,cena: 0,50 zł.
44. Przegląd Zachodni 4/94,cena: 0,50 zł.
45. Przegląd Zachodni 1/93,cena: 0,50 zł.
46. Przegląd Zachodni 2/93,cena: 0,50 zł.
47. Przegląd Zachodni 3/93,cena: 0,50 zł.
48. Przegląd Zachodni 1/92,cena: 0,50 zł.
49. Przegląd Zachodni 2/92,cena: 0,50 zł.
50. Przegląd Zachodni 3/92,cena: 0,50 zł.
51. Przegląd Zachodni 4/92,cena: 0,50 zł.
52. Przegląd Zachodni 1/91,cena: 0,50 zł.
53. Przegląd Zachodni 3/91,cena: 0,50 zł.
54. Przegląd Zachodni 4/91,cena: 0,50 zł.
55. Przegląd Zachodni 5-6/90,cena: 0,50 zł.
56. Polish Western Affairs 2/92,cena: 0,50 zł.
57. Polish Western Affairs 1/93,cena: 0,50 zł.
58. Polish Western Affairs 2/93,cena: 0,50 zł.